Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!

Karkêren hemû
welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

Faşizme karşı
devrim için
savaş!

Yıl:8, Sayı:190-191
8 Mart 1982

"Şahin bakışlı tatlı gülüşlü yakışıklı general"

Süleyman Sakalı

Faşist cunta dış politikadaki, menşeviklerin deyimiyle "gerçekçi" tutumunu, Evren'in Bulgaristan gezisi ile bir kez daha öne sürdü. Böylece, politikada hiç de "dünkü çocuk" olmadığını gösterdi.

Bu "gerçekçi" tutumları, cuntanın faşist olmadığına ve hatta bazı yönleriyle ilerici olduğuna gerekçe olarak ileri süren oportünistlerin, Evren'in Bulgaristan ziyaretinden ağızlarının kulaklarına varması doğaldır. Ne var ki, aynı günlerde Türkiye Barış Derneği yöneticilerinin toplu olarak tutuklanması, büyük bir hevesle bu geziden siyasal sermaye toparlamaya hazırlananların biraz neşesini kaçırdı. Ama bir "çıkar-yol" bulmakta ve "Türk-Bulgar dostluğu" propagandasını heyecanla sürdürmekte kusur etmediler. *TKP'nin Sesi*, geziyi ballandırarak anlatırken Evren'den, resmi devlet radyosu ağzıyla ve saygıyla "Devlet Başkanı Kenan Evren" diye söz etti. Evren'in bu gezisinin "anlamını" geniş geniş anlattı. Öte yandan Barış Derneği'ne yönelen saldırı haberlerinde ise, "Devlet Başkanı Kenan Evren", yerini "Cuntanın Başı Evren"e bıraktı. Böylece oportünizm, değil cuntanın, Evren'in kendisinin bile içinde "iyi" ve "kötü" yanlardan "ustaca" yararlandığını bir kez daha kanıtladı(!)

Konunun bir yönü de Evren'in Bulgaristan'daki karşılanışına ilişkindir. Türkiye emekçi halkı üstünde estirilen faşist terörün vurucu gücü cuntanın baş temsilcisi Evren, Bulgaristan'da ne yazık ki büyük törenlerle karşılandı. Kendisine Bulgaristan'ın en önemli nişanlarından biri verildi. Bulgar yetkililer, Evren'e, "siz gelince Sofya'da güneş açtı" dediler. Kendisine Varna'nın altın anahtarı armağan edildi. Ve çok önemli bir nokta olarak da, Evren'in ziyareti dolayısıyla Sofya'da bir Atatürk sergisi açıldı. Bulgar basınının Evren'i, "şahin bakışlı, tatlı gülüşlü, yakışıklı general" diye tanıtması ise herşeyin üstüne tuz biber ekti. Evren'in şu sözleri onun geziden ve kendisine gösterilen büyük itibardan ne denli memnun kaldığını çok güzel gösteriyor: "Bu ziyaretim esnasında gerek şahsıma gerek bütün heyet üyelerine Bulgaristan'daki ilgililerin, özellikle halkın gösterdiği büyük misafirperverlik ve konukseverlik bizleri son derece etkilemiştir. Halk bizi karşılarken dostluk ve barış diye bağırmaktaydı."

Bulgaristan halkının *kendiliğinden* sokaklara dökülüp Evren'i barışın temsilcisi olarak bağrına basıp basmadığını bilemeyiz. Ama ister kendiliğinden isterse görev olarak yapılmış olsun, bu tavır büyük bir bilinç bulanıklığının göstergesidir. Türkiye Barış Derneği yöneticilerini, "Dünya Barış Konseyi ile yakın ilişki içinde olmak"ve dolayısıyla "Türkiye için zararlı, düşman çalışmalar yapmak"la tutuklayan faşist cunta mıdır barışın temsilcisi? Türkiye halkını faşist baskılar altında inleten, binlerce komünisti işkencelerden geçiren, Türk ve Kürt halklarının her türlü demokratik istemlerini çiğneyen cunta mıdır halklar arası kardeşliğin temsilcisi?

Bunları söylerken, değişik toplumsal sistemlere sahip ülkeler arasında ilişkiler olmasın demiyoruz. Bu konudaki görüşümüzü Emine Engin yoldaşımızın *İşçinin Sesi'*nin 165-166. sayısında yazdıklarıyla bir kez daha yineleyelim. Şöyle diyordu Emine Engin yoldaş:

"Karşı çıkılan, Sovyetler Birliği'nin Türkiye ile ilişki geliştirmesi değildir. Bunu menşevikler, deyim yerindeyse, 'domuz gibi' biliyorlar. Sorun, Türkiye ile ilişkileri geliştirmek için, örneğin, faşist cuntayı 'sağa da sola da karşı, ılımlı yönetim' gibi göstermenin hiç gerekmediğidir.

(...)

"Esneklik adına gerçeklerin tersini söylemek zararlı bir tutumdur. Bunun zararları, ideolojik alanda da kendini gösteriyor. Teori siyasete kılıf işlevi görmeye başlıyor. Örneğin, bu nedenle, Sovyetler'in yardım ettiği birçok ülkeye uzun süre kapitalist denmedi. Bunun gibi, iyi ilişkiler istenen ülkeye, faşizm gelse de gelmedi denirse, bu ister istemez faşizm konusunda teorik bulanıklık demektir. Menşevikler şimdi bu bulanıklığın içinde kapana sıkışmış gibi debeleniyorlar.

"Sonra, esnek siyaset adına gerçeklerin tersi söylenmeyeceği gibi tersine de davranılamaz. Örneğin, Sovyetler Birliği'nin faşist cunta geldi diye Türkiye'yle diplomatik ya da ticari ilişkileri kesmesi gerekmez ama kutlama telgrafları, vb. gibi aşırı jestlere de hiç gerek yoktur.

"Biz bunları eleştiriyoruz. Yoksa Sovyetler'in Türkiye'yle hatta faşist cuntayla ilişki kurmaması gerekir gibi saçma bir görüşümüz yoktur."

Bulgaristan'da yapılanlar işte bu "aşırı jestler"den de ileri gitmiştir. Türkiye ve Bulgaristan halkları arasında gerçek bir kardeşliğin sağlanmasının yolu bu değil, faşist cuntayı devrimle yıkmaktır. Ve bu savaş gerek Türkiye'de gerekse yurtdışında komünistlerin önderliğinde giderek güçlenmektedir. Giderek daha çok sayıda komünist partisinin Türkiye'deki rejimi faşist olarak değerlendirmesi, faşizmi devrim yoluyla yıkma temelinde gelişen güçbirliği çalışmaları, bu savaşın daha da genişlemesini sağlama yolunda önemli gelişmelerdir.

Halklar arası dostluk ve barışın sağlanması Evren'i, "şahin bakışlı, tatlı gülüşlü yakışıklı general" diyerek sevimli göstermekten geçemez. Bu, yalnızca işçi sınıfının bilincini bulandırır.

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

İŞÇİNİN SESİ

Yıl 8, Sayı 190-191
8 Mart 1982

Masrafı: 50p ■ Yıllık abone: 15 pound ■ Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir ■ Yazısma adresi: 29 Parkfield Street, London, N1, England ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd. (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

OKURLARIMIZ YAZIYOR

Gizli pazarlığı bozacağız

Bugün Almanya burjuva demokrasisi ile yönetiliyor. Türkiye'de ise faşizm var. Buna karşın iki aya yakın bir süredir iki ülke sessiz bir hazırlık sürdürüyorlar. İlticalar, siyasi sığınmalar, siyasal haklar gibi Cenevre Antlaşması'yla sabitleşmiş insan haklarını çiğnemeye hazırlanıyorlar. Ondan fazla idamla yargılanan Türk devrimcisinin Türkiye'ye iadesi için gizli bir pazarlık yürütülüyor.

Almanya'nın Türkiye ile böyle bir konuda antlaşmasında şaşılacak birşey yoktur. İki ülkedeki burjuva devletin yönetim biçimlerindeki farklılık, ekonomik gelişmişlik düzeyindeki ve işçi sınıfının örgütlü gücündeki farklılıktan geliyor. Bunun ötesinde, her iki ülkede dünya emperyalist sisteminin parçasıdırlar. Birisi emperyalist, ötekisi emperyalistleşmeye çalışan iki ülkedirler.

Hiçbir ilerici-devrimcinin faşist cuntaya teslimine seyirci kalamayız. Teslimlerin başlamasını engellemek için şimdiden bu sessiz pazarlığın protestosu doğrultusunda sesimizi yükseltmeliyiz. Alman ilerici-devrimcileri ile ilişki kurup onları harekete geçirmeliyiz. Aynı zamanda Türkiyeli işçiler arasında da çeşitli protesto eylemleri geliştirmeli, bu doğrultuda tüm devrimci akımların ortak eylemi için çabalamalıyız.

Arananların iade tasarısını durduralım!

Almanya

İÇİNDEKİLER

Güvenlikli çalışmayı disiplinle uygulamalıyız

Güvenlikli Çalışma kitabını okudum. Türkiye devrimci hareketinde ilk kez bu tür bir kitap yayınlandı. Şimdiye kadar güvenlikli çalışmanın çeşitli yönlerine ucundan bucağından değinen kitaplar, ya kişisel kahramanlıkları anlatıyor veya devrimci militanın polis karşısında direnebilmesini sağlamak için ajitasyon yapıyordu.

İşçinin Sesi bir çok ideolojik konuya açıklık getirdi, getiriyor. Bu kitapla da büyük bir eksiklik tamamladı. İlk kez bilimsel ve soğukkanlı bir yaklaşımla siyasal polisin çalışma yöntemleri, siyasal polisin saldırılarına karşı korunmak için teknik bilgiler verilmiş. İllegal çalışıp, savaşabilmenin temel noktaları açıklanmış.

Bu ilkeleri özümsemek, yaşamımızın bir parçası haline getirmek ve yaratıcılıkla uygulamak ve zenginleştirmek gerekiyor. Günün koşullarına uygun örgüt olabilmemiz bununla bağlıdır.

Selamlar.

K.Ç. Londra

DUYURU

Polonya olayları ve SBKP 26. Kongresi dünya komünist hareketinde demokrasi ve sosyalizm konusunu öne çıkardı. Gazetemiz, Türkiye'deki devrim savaşımı açısından da büyük önemi olan bu konuda bir tartışma açmıştır. Tüm parti üye ve sempatizanlarından yazılarını bekliyoruz. TKP Eşgüdüm Komitesi'ne bağlı örgütlerin bu doğrultuda aktif ve sistemli çaba sarfetmelerini istiyoruz. Yazılar, ortalama iki daktilo sayfası uzunluğunda olmalıdır.

İşçinin Sesi

Sovyet S ndikacıları İngiltere'd toplantı düzenledi

Sovyet Sendika Delegasyonu toplantısında bozgunculuk yapanları İTİB militanları dışarı attı

Geçtiğimiz hafta içinde Sovyet Sendikalar Birliği'nden bir delegasyon Britanya-Sovyet Dostluk Derneği'nin (BSFS) davetlisi olarak İngiltere'ye geldi. Delegasyon, Sendikalar Birliği'nin Uluslararası Bölüm sekreteri Tanya Gorbatenko ve Belgorad Bölge Örgütü başkanı İvan Larçenkof'tan oluşuyordu.

Bu ziyaret dolayısıyla BSFS'in düzenlediği ve çeşitli İngiliz sendikacıların da katıldığı "Sovyetlerde Sendikalar" konulu tartışmalı toplantı çok canlı geçti. İngiltere'deki Türkiyeli devrimcilerin örgütlerinden İTİB, toplantıya davetli olarak ve yığınsal katıldı. Toplantı sırasında gösteri yapmak ve karışıklık çıkarmak isteyen bir gurup "Dayanışma" Sendikası taraftarı Polonyalı ile siyonist, İTİB militanlarınca salondan atıldı.

Toplantıda, İngiltere DİSK'le Dayanışma Komitesi temsilcisi de ilgiyle karşılanan kısa bir konuşma yaptı. Sovyet sendikalarının, Şili'deki faşist darbeden sonra Sovyetler Birliği'nin her yanındaki fabrikalarda yığınsal işçi toplantıları düzenlenmiş olduğunu belirten komite temsilcisi, aynı tür toplantıların Türkiye konusunda da düzenlenmesi çağrısını yaptı.

İşçinin Sesi'nin görüşmesi

Bu toplantının ertesi günü düzenlenen uğurlama toplantısına çağrılı olarak katılan *İşçinin Sesi* temsilcisi, Uluslararası Bölüm Sekreteri Tanya Gorbatenko ile sıcak bir sohbet görüşmesi yaptı. Görüşmede *İşçinin Sesi*'nin yöneltti̇ği sorular şunlar oldu:

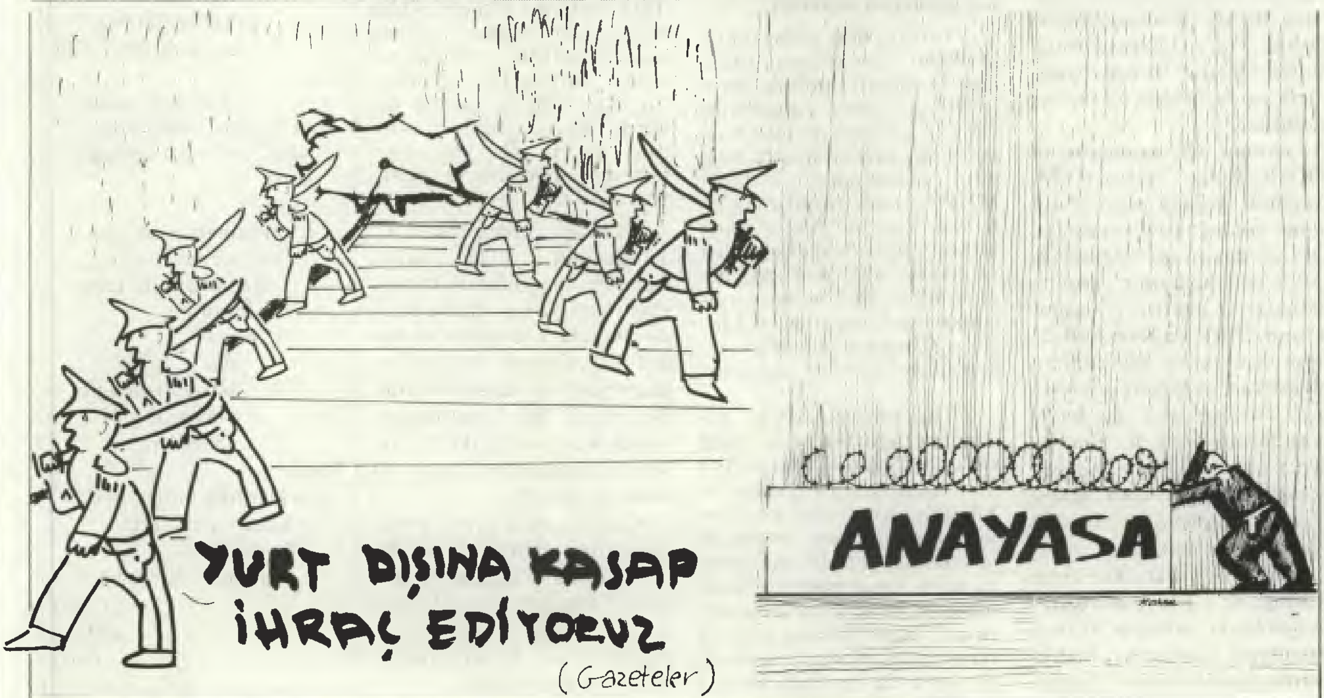
1. Dün geceki toplantıda, Sovyetlerde sendikaların giderek devlet organları durumuna geldiği söylendi ve bunun, sosyalist demokrasinin gelişmesine bir örnek oluşturduğu belirtildi. Bunu açıklar mısınız. 2. Polonya'da "komünist partisinin öncülüğü" sendika tüzüklerine madde olarak konmak isteniyor. Ne dersiniz? 3. Türkiye'deki faşist rejimi teşhir konusunda Sovyet sendikaları ne yapıyor?

Birinci soruya yanıt olarak, toplantıda söylenenin, yanlış anlaşıldığını belirten Tanya Gorbatenko, söylenmek istenenin sendikaların artan önemi olduğunu söyledi. *İşçinin Sesi*'nin belirttiği, sendikaların gerektiğinde devlete karşı da işçi haklarını savunmakla yükümlü olduğu görüşünü benimsediğini belirtti.

İkinci soruya yanıt, böyle bir maddenin sendikalara tüzük maddesi olarak dayatılmasının yanlış olduğuydu. Tanya Gorbatenko, Polonya'da partinin ağır yanlışlar yaptığını ve kendilerinin de Polonya olaylarından çok dersler çıkardığını belirtti. Sovyet sendikalarının tüzüğünde böyle bir madde olmadığını söyledi.

Son olarak, Türkiye'deki ağır terörü Sovyet emekçilerine duyurmakta eksik kaldıklarını ve gelen bilgilerin yeterli olmadığını belirten Tanya Gorbatenko, bu konudaki çabalarını arttıracaklarını söyledi.

İŞÇİ MİZAHI

Türkiy halklarının faşizme karşı mücadelesini desteklem " gecesi yapıldı

Fransa'da, Fransız Komünist Partisi (FKP) ve Fransa Komünist Gençlik Birliği'nin (FKGB) düzenledikleri "Türkiye Halklarının Faşizme Karşı Mücadelelerini Destekleme" gecesi 4 Şubat 1981 günü yapıldı.

Parti Federal Bürosu'ndan P.Yanelli, H.Michel, H.Marie Louise, M. Marcelle, S.Yvon ve öteki üyeler geceye katılanlar arasındaydı. Ayrıca bölge parti ve gençlik örgütleri, CGT ve CFDT sendikaları, Fransız Sosyalist Partisi, Fransa Enternasyonal Komünist Partisi, Fransa Ulusal Öğrenciler Sendikası (UNEF), Polisario, Filistin Kurtuluş Örgütü, İran Halkları Fedayin ve Gerillaları Örgütü (Azınlık), İran Halkları Fedayin ve Gerillaları Örgütü (Çoğunluk), Somali Kurtuluş Cephesi, Kürdistan İşçi ve Öğrenci Birliği Bölge Örgütü, Faslı Öğrenciler Birliği, Tunuslu Öğrenciler Birliği, Cezayir Öğrenci Birliği, Mali Öğrenci Birliği, Yukarı Volta Öğrenci Birliği, Nijerya Öğrenci Birliği, Kongo Öğrenci Birliği, Togo Öğrenci Birliği, Sudan Öğrenci Birliği temsilcileri ya da üyeleri ile geceye katıldılar.

Gecenin açış konuşmasını FKGB Bölge Sekreteri M. Aaglione yoldaş yaptı. Aaglione yoldaş konuşmasında, DİSK davasına değinerek, DİSK yöneticilerinin yanında olduklarını belirtti. Savaşımlarının, Türk ve Kürt halklarının demokrasi savaşımının bir parçası olduğunu söyleyerek, Türkiye'deki ağır baskı koşullarını özetledi. Bu nedenle gecenin bir eğlence gecesi değil, savaşım gecesi olarak düzenlendiğini söyledi ve programı açıkladı.

Daha sonraki konuşma Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'nda baskı, zulüm ve işkence üzerineydi. Konuşmayı Andria Garcia yoldaş yaptı. Garcia yoldaş konuşmasında *cuntayı faşist olarak niteleyerek* şunları söyledi:

"Türkiye'de iktidarı faşist bir parti değil, ordudan gelen askeri bir darbe ele geçirdi. Bu yanılgılara yolaçtı. Pentagon bunu başarılmış operasyon olarak nitelerken, kapitalist ülkeler demokrasinin ışığından sözettiler. Bir Sovyet yazarı ise, Hacmedhov, "değişmenin umudu" olarak niteledi.

"Oysa Türkiye'deki faşizm, klasik tipte Musolini, Hitler, Salazar, Franko faşizmi değildir. O, bu tüm faşist doktrinlerin, faşist öğelerin sentezi olarak, Türkiye'nin özeline uygulanan, Şili tipi bir baskı biçimidir. ABD emperyalizminin askeri stratejisi doğrultusunda, NATO'cu Türk ordusu aracılığıyla, Türkiye halkları ve işçi sınıfına uygulanan en gaddar, askeri-siyasi-ekonomik baskı biçimidir. Faşizm, kendi başına bir olgu değildir. Faşizm, emperyalizm olgusundan ayrılamaz, ona bağlıdır. Bu anlamda faşizm, çok uluslu firmaların, emperyalist tekellerin, büyük tekelci burjuvazinin, uluslararası finans oligarşisinin uygulama biçimidir.

"Türkiye'deki faşist diktatörlüğün kavranması, ordunun ekonomik, politik, ideolojik niteliğinin emperyalist NATO' cu güçlerle olan bağlantısının kavranılmasına bağlıdır. Generallerin, faşist MHP'yi başta yargılamak istemesi, sonra buna karşı DİSK'i, siyasal legal sosyalist ve demokratik partileri, demokratları TKP adına yargılaması hiç de şaşırtıcı değildir. Bu ABD emperyalizminin askeri stratejisinin bir taktiğidir.

"Türk ordusu NATO güdümüne girdiğinden bu yana ordu içindeki çelişkilerin dışta yansıması çeşitli olgulara tanık oldu. Ama, Kürt katliamlarının planlayıcısı, bugün de yokedicisi bu ordu, işçi sınıfına karşı, onun partisine karşı düşmanlığını bir kez daha arttırıyor. Kore halkına saldıran bu ordudur, Kıbrıs'a saldıran ve yarın da en ufak savaşta komşu ülkelere NATO stratejı gereği saldıracak bu ordudur. Onun için bu ordudan demokrasiyi kurmasını beklemek ahmaklıktır. Çünkü, İkinci Dünya Savaşı'nda Hitler'ci politikanın ordu içinde sürdürülmesinin sonucu olarak kurulan faşist çekirdeklerin başı MHP, bugün dışta en azgın açık faşist güç iken, ordu içinde ABD'nin yıllardır kendine sakladığı faşist güçler, CİA, MİT, 12 Eylül'ün asıl planlayıcılarıdırlar. Bu nedenle DİSK'li 52 yöneticinin ölümle yargılanması, MHP'lilerin serbest bırakılması bir tesadüf değil, bu uygulanan CİA stratejisinin ta kendisidir...

"İtalyan faşizmi devletin ve ulusun üstünlüğünü ilke alırken, Alman faşizmi ırk üstünlüğünü alıyordu. Türkiye'deki faşizm ise, bunların bileşkesi olarak, tek şef sistemini yukarıdan aşağıya uygulamakta, "demokrasi" maskesi altında Pinochetvari adımlar atmaktadır. Alman faşizmi yahudilerin toptan imhasına yönelirken, Türkiye'deki faşizm başta Kürt halkı olmak üzere diğer azınlıklara ve Türk halkına karşı en gaddar baskı biçimi olarak varlığını sürdürmektedir... Bunun yanında, Türkiye faşizmi devletin üstünlüğünü, bireyin üstünde tutarken, bireyi büsbütün siliyor. O, en azgın biçimiyle şovenizm ve militarizmdir."

Uçüncü konuşmayı C. Lanquentin yoldaş yaptı. Lanquentin yoldaşın konuşması Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'nda kadınların ve kadın örgütlerinin faşizme ve emperyalizme karşı savaşımı üzerineydi. Bu konuşmadan sonra Kürdistan'daki bir askeri hapishaneden gelen iki mektup okundu.

Geceye çeşitli cephe programlarının tartışması ile devam edildi. Ardından çeşitli şiirler, türküler söylendi, mesajlar okundu. Gece saygı duruşu ve Enternasyonal Marşı ile son buldu.

Karagün

Kahvelerde
bahçelerde
parklarda
gazinolarda
sinemalarda
itler oturur
sen-ben gibi.
Yarenlik edemezsin dostlarınla
içtiğin çay
it salyası gibi gelir.
Yaşantının her alanında
umutlarıyla insan
bir kıskaç içindedir,
bu kıskaç
zamı
zulmü
zindanıyla
ve Atatürküyle
beyinlere
kazınarak işlenmiştir
ve esir alınmıştır
beyinleriyle
bedenler
Kara gün
doğuşundan bellidir
Kışın ay gibi durur
donarsın
Yazın alev olur yanarsın
Ne yapacağını bilemez güneş
Ve akşamları erken iner
kara günlerin
Ve kara niyetli itler
işbaşı yaparlar
ve kara geceler
zindan olur bitmez
işkenceciler
iştedir zaten
ve hapishaneler
çalışırlar tatilsiz
gün kırk sekiz saat
olsa
kırk sekiz saat...
Ama inançlı yüreklerdir
cevaplayan onca zorluğu
isimli
isimsiz
kahramanlarımızdaki,
işkenceye
kızgın demire karşı
duran
seven
yüce
bir deniz, engin,
mangal gibi
yürekler.
Yarın
yüreklerimiz infilâk edecek
ve kara yüreklilerin
dünyasını
dümdüz edeceğiz

1.10.1981
A.Metin
Paris

Tahir Yalaz yoldaş ve Radyonun marifeti

Davut Çelik

TKP'nin Sesi radyosunun yayınlarından ve *Atılım*dan anlaşıldığına göre, TKP menşevik kanadının üst yönetiminde bazı yeni düzenlemeler yapılmış. Bu yeni düzenlemelerin hangi yöntemlerle, hangi organlarca yapıldığını anlamak olanaksızdır.

Tahir Yalaz "yardımcı gene sekreter" diye tanıtılıyor. Bu "yardımcı genel sekreter", herhalde, ilerideki genel sekreter anlamına geliyor. Bu bir yana, radyo ve *Atılım*, Tahir Yalaz'ı suni biçimde yüceltmeye çalışıyorlar. Bunun üzerinde kısaca durmak gerekiyor.

Doğru temelde ve belirli sınırlar içinde yapılırsa kişileri öne çıkarmak yanlış değildir. Ama bunun için en başta söz konusu kişinin bu saygı ve sevgiyi kazanmış olması gerekir. Özellikle zor dönemlerle, bu öne çıkış belirli ölçüde zorunlu da olur. Ancak eğer bunun sınırı doğru saptanmazsa, bu silah geri teper. Yapanı vurur. Kişi tapınmasına, putlaştırmaya varır. Ne demek istediğimizi daha geniş açalım.

Birincisi, tarihte liderlerin daima önemli rolleri olmuştur. Soruna proletarya açısından bakarsak, proletarya kendi davasını başarıyla savunacak yetenekte liderler çıkartmadan tarihsel misyonunu gerçekleştiremez. Tarihte, haklı bir dava için savaşımın başarıya yürüdüğü her yerde, o davaya uygun liderler de doğmuştur. Ancak liderler başını çektikleri davaya katılan yığınların gücüne inandıkları ve bu gücün sözcüsü oldukları için, bu yığınların istemlerini yetenekle savundukları, *onlara savaşımlarında yol gösterdikleri* için önemli rol oynarlar. Tarihi yapan yığınlardır. Kendi davasına katılan yığınların gücüne inanmayan ve oraya yaslanmayan bir "lider", gerçekte lider değildir. Dolayısıyla, kişiler öne çıkarılsa da hiçbir zaman kişilerin rolü yığınların rolünün karşısına çıkartılmamalıdır.

İkincisi, bunun parti ya da toplum yaşamında kollektifist çalışma ilkelerine, demokratik merkeziyetçiliğe ters sonuçlar doğurmamasının kesin güvenceleri olmalıdır.

Üçüncüsü, kişinin öne çıkarılması, onun rolünün vurgulanması gerçekten lider olan kişilere yapıldığı zaman bir anlam taşır. Nesnel tabanı olmadan bir kişi etrafında suni yöntemlerle "adam yaratmak" ters teper. Çeşitli güç dengeleri aracılığıyla parti yönetimine gelmiş biri için bu yapılırsa komik olur.

Tekrar Tahir Yalaz konusuna dönelim. Tahir Yalaz kimdir, ne yapmıştır bilmiyoruz. Ama bildiğimiz, son günlerde radyoda Tahir Yalaz'ı yüceltme çabaları yapay ve komik yöntemlerle yürütülmeye çalışılıyor.

TKP'nin Sesi Radyosu, 15.2.1982 tarihinde "Gericilik ve Anti-Sovyetizm Atbaşı Gidiyor" başlıklı bir yorum yayınladı. Yorum şöyle başlıyor:

"Değerli dinleyiciler, *Atılım*'ın 5 Şubat günkü sayısında, TKP MK yardımcı genel sekreteri Tahir Yalaz, 'Yeni Dönem Yeni Güçler' adlı yazısında şu saptamayı yapıyor: 'Cuntanın yalıtlanması tek yanlı bir süreç değildir. Bir yandan demokrasiye dönüş manevrası ile kendi eliyle kendini zayıflatıyor, öte yandan cunta yalnızlaştıkça ABD emperyalizminin dümen suyunda daha tehlikeli yönlere sürükleniyor. Baskılarını arttırıyor'.

"Değerli dinleyiciler, bu saptamanın doğruluğu, cunta generallerinin son günlerdeki açıklamaları ve sözleri ile bir kere daha açığa çıktı."

Yapılan "saptama"nın dişe-tırnağa dokunur bir yanı yok. Ama asıl ilginç nokta şudur: "Yardımcı genel sekreter" bir saptama yapıyor, bu "tarihsel saptama" 15-20 gün içinde doğrulanıveriyor! Şu Tahir Yalaz'daki keramete bakın...

8 Mart'ı kutluyoruz

1857 yılında 40.000 New York'lu terzi kadının sağlığa zararlı koşullar altında, az ücretle, uzun saatler çalışmaya karşı yaptıkları görkemli grevin anısına seçilen, 8 Mart "Uluslararası Kadınlar Günü"nü kutlarken, hapishanelerde faşist cuntanın en alçak işkencelerine karşı yiğitçe direnen kadın yoldaşlarımızı bu günün adına saygıyla selamlıyoruz.

Kadınlarımız

Alaca karanlığında kalktı şafağın
Ateş külü sıcaklığında yıkadı çamaşırları
Bağladı büyük ağaçtan öbür fidana
Sıkıca gerdi urganı
Bir-bir umutlarını salladı rüzgârlar
Yüzbin türlü acı olmasına rağmen yüreğinde
Birşeyler beklermiş gibi onu ileride
Yürüyordu kazma kürek
Seviyordu yaşamı...

Kadınlar ezildi
Kadınlar koşuldu kara sabana
Günler boyu sürdüler toprağı
İşlediler nakış nakış
Göz koyanlar oldu sofrasındaki ekmeğe
Duyurmadan çaldılar usuldan usuldan
Emdiler kanlarını
Ve kadınlar erkeğin kölesidir diyenler
Sürdürdüler saltanatlarını...

Kadınlarımız satıldı kaldırımlarda
Püsgüllü giysilerle oynatıldılar
Ellerine doladılar saçlarını
Aldılar işkence tezgahlarına
Eksiksiz düşünüldü avlanmakları
Ve adını haykıramadığım pisliklerde
süründü kadınlarımız...

Kadın insan üreticisidir
Tarlada harmanda fabrikada
Ve bütün kuruluşlarda yer alır kadınlar
Üretir üretkendir
Gayri bilinçleniyor kadınlarımız
Sıyrılıyor karanlıklardan
Uyanıyor anam bacım
Uyanıyor makine başındaki kız...

Ve bugün dişi gözüyle bakılan kadınlarımız
Yarın insan gözüyle bakılmaları için
Kaldırmışlar yumruklarını havaya
Seslerini duyurmaktalar
İnsanca yaşamak için
Savaşsız ve sömürüsüz
Yeni bir dünya kuracak olan kadınlarımıza
Bir gönül dolusu merhaba ...

21.8.81
Ulaş Özgür
Schiffersdtat

SOSYALİZM VE DEMOKRASİ

Gerç k d mokrasi ancak sosyalizmde sağlanabilir

Memet Kurtalan

Sosyalizmde devlet hem proletarya diktatörlüğünün aracı, hem de proletarya adına toplumsal mülkiyeti tasarruf eden organdır. Bu devlet hem siyasal ve hem de ekonomik karar alma süreçlerini kendisinde merkezileştirmiştir. Emek alanıyla siyaset alanı üst üste düşmüştür. Bu, siyasal karar-lardaki en küçük nüansların adeta bire bir ilişki içinde üretimi etkilemesi, üretimdeki eğilimlerin siyasete daha hızlı yansıması demektir.

Tarihte ilk kez sosyalizmde birleşen siyaset alanıyla emek alanının arası tekrar açılabilir mi? Hiç kuşkusuz evet! En azından yöntemsel olarak yaklaşırsak, sosyalizmde mantıksal soyutlama düzeyinde emek ve siyaset alanlarının varlığından söz ediyoruz. Bu, herşeye karşın, aralarında bir göreceli ayrım olduğunu anlatır. Bu göreceli ayrımın daha büyük ayrıma doğru evrimleşip evrimleşmeyeceği, ya da ne yöne doğru gideceği yine sınıf savaşımına bağlıdır.

Proletarya diktatörlüğü bir kez kurulduktan sonra bunun tıkır tıkır komünizme doğru ilerleyeceği iyimserliğini yayan görüş, kapitalizmle komünizm arasındaki koskoca devrimci dönüşümler dönemini çok cansıkıcı bir tekdüzelikle algılayan görüştür.

Toplumsal mülkiyetin kullanım hakkını elinde tutan işçi devletiyle, burjuvalar arası toplumsallaştırılmış özel mülkiyeti temsil eden devlet tekelci kapitalizminin devleti arasında dışsal olarak benzerlik vardır. Her ikisi de uçsuz bucaksız üretimin yönetilmesinde merkezi görev görmektedir. Onları özsel olarak ayıran, birincisinin çoğunluğun, ikincisinin azınlığın yararına hizmet etmesidir. Devletin niteliğini tanımlayan bu ayrımda bulanma olmadığı sürece sözünü ettiğimiz dışsal benzerlik, yüzeysel benzerlik olarak kalır.

Bu iki devletin niteliksel farklılığını ilk elde tartışmasız bir biçimde ortaya koyan, işçilerin ekonomik karar alma mekanizmasına göre durumudur. Kapitalizmde bu mekanizma, kapitalist mülkiyetten ötürü, emek sürecinin tamamen dışındadır. İşçiler, yalnızca makinaların eklentisi olarak üretimde vardırlar.

Kapitalizmi tanımlayan bu durum, üretimin toplumsallaşmasının devasa boyutları ve bilimsel teknolojik devrimin sonuçlarıyla birleşince, sistemin işleyişinde büyük tıkanıklıklara yol açıyor. Üretimin toplumsallaşması giderek daha geniş kaynakların tek bir irade altında toplanmasını dayatıyor. Devlet tekel işleyişlerinin yetkinleştirilmesi ve mülkiyetin tabanının genişletilmesiyle bu bir ölçüde sağlanıyor. O zaman da, bu kadar büyük ölçekli, çok çeşitli ve birbiriyle içiçe üretimin yürütülmesinde irade birliğinin ancak demokratik olarak sağlanabileceği gerçeği ortaya çıkıyor. Oysa, üretimin sonuçlarına kapitalistçe el koymanın doğası, doğrudan üreticileri karar mekanizmasının dışında bırakıyor. Kapitalizm, bu kısır döngü içinde, yaşamını sürdürebilmek için çeşitli tersinden çözüm yollarına başvuruyor. Kapitalist tekellerde, üretimin yönetiminde demokrasiyi geliştirme eğilimi yaygınlaşıyor.

Burjuva ekonomistleri, menecerlerin yetkilerinin arttırılmasından, neyin ne kadar ve ne kalite üretileceği sorununda söz hakkı olmasından yana teoriler üretiyorlar.

İlerde bu teoriler, işçilerin karar alma sürecine doğrudan katılımı sağlanmadıkça üretimin mutlak olarak duracağı yolunda uyarılar yapmaya başlarsa, artık kapitalizm bütün gelişme olanaklarını tüketmiş, yaşamın son sınırına varmış demektir. Çünkü, üretimde demokrasi, kapitalizmin kontrolu altında hiçbir zaman işçilere kadar genişletilemez. Şöyle ya da böyle bir tarihsel durumda, işçiler gerçekten demokratik bir biçimde üretimin yönetimine katılırlarsa, artık o kapitalizm değildir.

Demek ki, işçilerin ekonomik karar alma mekanizmasına göre durumları tam da öze ilişkin bir görüntüdür.

Sosyalizmde işçilerin toplumsal mülkiyeti, her durumda ve her tarihsel zaman kesiti içinde, üretimin yönetimine yığınsal olarak katılmada kendini göstermeyebilir. Devleti yöneten işçi sınıfı kadroları, çoğunluğun yararına merkeziyetçiliği işlettikleri sürece bu durum hiç de özü zedelemez. Ancak bu böyle sürüp gidemez.

Devlet çarkında ve üretim birimlerinde sivrilen, göreli olarak bir avuç işçi sınıfı profesyoneliyle, biteviye genişleyip derinleşen ekonominin önünde yürümenin olanağı yoktur. Üretimin toplumsallaşmasının bu düzeyi, karar mekanizmasını nesnel olarak emek alanının içine sokmuştur. Belirli teknik, kültürel düzeyi tutturmanın yansısıra, neyi, ne amaçla, ne nicelik ve nitelikte üreteceğinin bilincinde olmak bu çağda modern işçiyi tanımlayan unsurlar arasına girmiştir. Feodalizmde kırbaç disiplini, kapitalizmde açlık disiplini emek sürecinin dış koşullarını sağlayabiliyordu. Toplumsal mülkiyet koşullarında ise toplumun maddi üretimi ancak *gönüllü disiplinle* sağlanabilir.

Gönüllü disiplini örgütleyen propagandanın tutması, son tahlilde, gönüllü disiplinin inşa aracı olan karar mekanizmasının gerçek yaşamda emek sürecinin içinde olmasına bağlıdır. İşçileri makinanın eklentisi olmaktan üretimin yöneticiliğine doğru geliştirmede, kesimsel üretimin dar ufuklarını bütüne doğru genişletmede, üstüne basılacak nesnel mekanizmaları genişletmek zorunluluktur.

Uzun vadede bu sağlanamazsa, işçi sınıfı profesyonellerinde somutlanan merkezilik, emek alanının dışındaki bir merkeziliğe dönüşür. Bu, kapitalizmdeki sorunların sosyalizmde de yaşaması demektir.

Sonra, bütün "iyilik"lerine karşın, proletarya diktatörlüğünün devleti aslında "burjuvasiz burjuva devletidir". O da devlettir ve doğası gereği toplumun üstünde yer alır. Proletarya diktatörlüğü devletinin devlet olmaktan gelen özelliklerini törpülemek, zaman içinde eritmek ancak onun karşısına aktif yığın demokrasisinin nesnel gücünü koymakla olanaklıdır. Meydanın boş olduğu koşullarda, işlerin nesnel mantığı, devletin kimlerin elinde olduğundan değil, fakat yaşamda tuttuğu yerden gelen özelliklerini belirleyici kılar. Bu bakımdan, yalnızca devlet kadrolarının öznel iyi niyetine bel bağlanamaz. Toplumun her yönlü yönetimi yalnızca bu kadrolara bırakılırsa, ortaya devasa sorunları tek başına göğüslemeye çalışan süpermenler elitinin çıkması kaçınılmaz olur. Bu durum, bir çeşit mesleki deformasyona, bürokratik deformasyona yol verir. Sosyalizmin ayakları üstüne dikilip komünizme doğru ilerleyebilmesinin, kapitalizme geri kaymamasının, öznel iyi niyetlerden sıyrılmış tek gerçek güvencesi, milyonlarca işçinin enerjisini seferber edebilmektir.

İşçi sınıfının bitmez tükenmez enerjisini ardı arkası kesilmezcesine her alanda, bütün yaratıcılığıyla devreye sokabilmek, yaşayan sosyalizmin bugünkü ana sorunudur.

SOSYALİZM VE DEMOKRASİ

Demokratik işl yişl ri uygulayıp geliştirmeliyiz

Bu konudaki bilincim çerçevesinde konuya başlarken pratikte saf demokrasinin olamayacağını vurgulamak istiyorum.

Son tahlilde burjuva diktatörlüğü olan burjuva demokrasilerinin sınırları, ülkenin üretim güçleri ve halkın sosyal-kültürel gelişkinlik düzeyiyle bağlıdır. Bu paralel gibi görünen gelişme bir noktada keşişecek (o noktaya sosyalizm veya devrim diyebilinir), ondan sonra komünizme dek tekrar paralel bir gelişme sürecektir. Komünizmde demokrasiden söz edilemeyeceği bilinmektedir.

Yüro - komünizmin ideologları, kapitalizmdeki bu paralel gelişmeyi (üretici güçlerle demokratik hak ve özgürlüklerin gelişmesi), sonsuza dek uzatmakla devrimi reddediyorlar. Aslında bu görüşü eskiden sosyal demokratlar savunuyorlardı. Altmışlı yılların sosyal demokratlarının bu görüşünü şimdi yürokomünizm savunuyor.

Menşevikler, TİP, TSİP, yüro-komünizmin açık olarak savundukları tabii ki savunmuyorlar. Fakat gerçekte devrimci durumu ve bunun gerektirdiği görevleri yapmamakla, TKP'den bolşevikleri tasfiye etmeye kalkmakla pratikte aynı şeyi yapıyorlar. Bu üç örgütün yayınlarına bakıldığında bu görülebilir.

Türkiye'nin orta gelişmiş bir kapitalist ülke olduğunu, şartların ya devrim ya da faşizm olduğunu bir türlü göremiyorlar.

Leninciler, bence, bu konudaki görüşlerini ülkenin somut durumunun tahlilinden çıkararak, görevlerini somut ve berrak bir şekilde koyarak menşeviklerle aralarında bir sınır çizdiler.

Sosyalist demokrasiye gelince. Önce bazı örnekler vererek konuya gireceğim. Küba, bir Amerikan ülkesi, halkının kültürel-sosyal gelişkinlik düzeyi Doğu-Avrupa sosyalist ülkelerinin hepsinden daha geridir. Böyle olmasına rağmen, Küba halkı bugün ezici çoğunluğu sosyalizmi benimsemiş ve geri kalmış ülkelerde kurulacak sosyalizme örnek diye gösterilecek bir sosyalist ülkedir. Üstelik Amerika'nın her çeşit baskısı altındaki her çeşit baskısı altındaki sosyalizmin yirmi senelik yaşı var.

Doğu Avrupa sosyalist ülkelerine baktığımızda, yoldaşlar gerçekten acı ama gerçek, istenmeyen bir durum var. Bugün kapılar açılsa abartmasız halkın dörtte üçü Batı'ya gelmek ister. Doğu'da insanlar Batı demokrasisinin hayranı durumunda. Bu durumu kendi gözümle görmeseydim bunları yazamazdım.

Fakat Batı burjuva demokrasisinin, bugünün sosyalist demokrasisinden daha iyi olduğunu da söylemiyorum. Kaldı ki teorik kitaplar sosyalist demokrasinin burjuva demokrasisinden her bakımdan üstün olduğunu yazıyor. Bence doğrudur. Fakat madem ki bu böyledir, Batı'daki emekçiler neden sosyalizme yönelmiyor? Bunu sadece burjuva propagandasına bağlamak bence meselenin özünü görmeye engel olur.

Bana göre, bugün ve dün sosyalist ülkelerdeki komünist partileri ve komünistler, a) kendi koydukları yasaları kendileri çiğniyorlar, b) komünistliği imtiyazlılık gibi birşey olarak görüyorlar, c) komünist partisi üyesi olmayı bir geçim aracı olarak görüyorlar. (Bunun sonucundaa komünistlerin maddi-manevi yaşam düzeyi halktan daha yüksektir. Bürokrasi denilebilecek bir tabaka oluşmuştur.) d) Sovyetler Birliği hariç Doğu Avrupa sosyalist ülkelerine sosyalizmin kendi iç dinamiğiyle gelmediğini sanıyorum. Ek olarak, komünistler ve halk proletarya enternasyonalizmine ve genel olarak teoriye karşı gittikçe bir umursamazlık durumundadır. Ya da teori sözde kabul edilse bile pratikte yansımıyor. Burada aklıma gelmişken parantez açıp Fidel Kastro'nun *Yeni Çağ* Ocak 1979 tarihindeki yazısından önemli gördüğüm bir-iki cümleyi yazmak istiyorum. "Devrimci alçak gönüllülük olmadan yeterli yaratıcılık olamayacağı, eleştirel yaklaşımın yetersiz kalacağı...". Kastro'nun söylediklerini diğer sosyalist ülkelerde bulmak zordur.

Sonuç olarak bugün Doğu Avrupa sosyalist ülkelerinde sosyalizm, sosyalist demokrasi, halk tarafından benimsenmiyorsa, bu doğrudan doğruya komünist partilerinin ve komünistlerin suçudur. Suçu başka yerde aramak bence boşunadır. Bunu bilerek, biz, Leninciler olarak, Marsizm-Leninizm ilkelerini, devrimci ahlak, davranış ve tutumumuzu günlük yaşamımızda şimdiden uygulayıp geliştirmeyi, bunun için çaba harcamayı, devrim yapmanın ve korumanın en büyük güvencesi olarak görmeliyiz.

Sosyalist demokrasiyi uygulayacak ve halka benimsetecek olan komünistlerdir. Öncüler her türlü sekterlik, bencillik, kendini beğenmişlik ve imtiyazlılık gibi şeylerden uzak olmalıdır. Bunu başarırsak sosyalizmi ve sosyalist demokrasiyi kurmayı da başarırız.

Ayrıca liderliğimizin önemini kavramalıyız. Devrimde ve sosyalizm kuruculuğunda güçlü lider olmadan uygulamalar zor olur. Sanıyorum birçok sosyalist ülke güçlü liderler çıkaramamanın da sıkıntısını çekmiştir, çekmektedir.

Yoldaşlar, yazımı teorik olmaktan çok yaşama değinerek yazmaya çalıştım.

A.V. Münih

S runlarımızın ç zümü örgütlü çalışmaktan geçecektir

Viyana'da gazete satıcısı işçilerimiz arasında dayanışma artıyor.

Yıllardır çalışmak için Avrupa'ya akın eden yabancı işçiler arasında Türkiyeliler başta geliyor. Bunun çeşitli nedenleri sayılabilir. Ekonomik sıkıntı kuşkusuz bunların en önde gelenidir.

Ben burada, son birkaç yıl içerisinde Avusturya'ya gelen turist işçilerle ilgili birkaç noktaya değinerek onların karşılaşmış oldukları sorunları dile getirmek istiyorum. Turistler arasında ikili bir ayrım yapılabilir. Birincisi Avrupa'da yakınları olduğu için gelip işçi olmaya çalışanlar. İkincisi yapayalnız gelenler; Borçlananlar, iflas edenler, Türkiye'de iş tutamayıp gelenler, siyasi olanlar, öğrenci olmak isteyenler... vb. Hepsinin de gelip takıldığı noktalar, iş sorunu, ev sorunu, vize sorunu vb.dir.

Avusturya'ya böyle gelenlerin ancak yüzde 5'i işçi olabiliyor. Bu da büyük paralarla sağlanabiliyor. Sonunda gene aynı sorunlar, işsizlik vb. yakasına yapışıyor. Yüzde 95'i ise Avusturya'ya getirmiş olduğu parayı bitirince çırılçıplak kalıyor. Kaçak iş bulma olanakları da sınırlı olduğu için açlıkla burun buruna yaşıyorlar.

Bu duruma gelenler Avusturya'da en çok satan iki büyük gazetenin sokak satıcılığı işine sığınıyorlar. Son aylarda bu işte çalışan Türkiyelilerin sayısında bir artma görülüyor. Bunun nedeni vize sorununu çözebilmektir. Bu işyerinin devletle arasında sessiz bir sözleşme var. Kaçak işçi çalıştırabiliyor. Çok düşük ücret ödüyor. (Gazete başına 80 Avusturya kuruşu ve yer parası olarak 70 Avusturya lirası. Çalışan bir kişi 60 gazete satıyorsa günlük kazancı 118 Avusturya lirasıdır.) Ama polis vizesi alıyor. Bunun dışında hiçbir sosyal hakkı yoktur. Burada işçi olup da aylarca iş bulamayıp gazetede çalışmak zorunda kalanlar çoktur. İşçi kartını kaybetmemek ve tekrar turist durumuna düşmemek için herşeye boyun eğiyorlar.

Gazetede çalışanların kafasında kendiliğinden gelme bir dayanışma istemi vardı. Bunu özellikle paraya ihtiyaçları olduğu zaman sürekli dile getiriyorlardı. Sonunda bu isteklerini biçimlendirmek için bir araya geldiler. Birkaç hafta sürekli toplantı yapıldı, konuşuldu, tartışıldı. Kurulacak fonun herkesin malı olabilmesi için tüm arkadaşların katkısı gerekliydi. Sonunda bir tüzük hazırlandı. Tüzük, üye almak isteyen herkes tarafından benimsendi. Tüzüğün yasallığı yalnız çalışan arkadaşların tüzüğe, fona sahip çıkmasından kaynaklanıyor. Her hafta yönetim kurulu üyelerle toplantısını yapıyor. Genel sorunlar hakkında konuşuluyor ve kesenekler toplanıyor. Fon daha aktif iş yapmaya başladığı zaman şimdilik dışarda kalan arkadaşların da üye olmak isteyeceklerinden eminiz.

Kapitalizm sürdüğü sürece emekçi halkın sorunları dinmeyecektir. Burjuvazi hiç bir zaman halka sahip çıkmamıştır. Sorunların çözümü sosyalizmde yatıyor.

Yaşasın sosyalizm!

Ozan Öncü, Viyana

SOSYALİZM VE DEMOKRASİ

Burjuva basınında anayasa tartışmaları

Faşist cunta anayasasını hazırlarken kamuoyunda tartışmalarda yükseliyor. Cuntanın anayasasının, faşizmin korporatif ve monolitik toplum ve devlet düzenine ulaşmada ileri bir adım olacağını hemen hemen herkes anlamış durumdadır. Cuntaya karşı olan herkes, şu veya bu düzeyde ses çıkarıyor.

Çıkan sesler cuntayı ürkütüyor. Amiral bozuntusu başbakan Ulusu'nun *Tercüman*'a verdiği demeçte bu açıkça gözlenmektedir:

"1961 Anayasası hâlâ yürürlüktedir, ancak bazı maddeleri askıya alınmıştır. Bu itibarla demokratik hayatın mevcut olmadığından bahsedilmesi yanlıştır. Yeni anayasa referanduma sunulana kadar geçecek dönemde hukuk boşluklarına yer verilmemesi şeklinde bir düşünce 1961 Anayasası'nın tamamen ilgasını önlemiş görülüyor. Fakat bu pratik bir çözüm..." (*Tercüman*, 12 Şubat 1982)

Öte yandan liberal burjuva şarlatanları cuntaya yağ çekme yoluyla cuntayı ilerletmeye çalışmaya devam ediyorlar. Hikmet Bil, "*Düşünceler*" Köşesinde şöyle diyor:

"Bilindiği gibi anayasalar temel ilke ve kuralları saptarlar. Örneğin, hür sendikacılık gibi bir ilke bir kez anayasada yer aldı mı, bu ilkenin işlemesi için başka kanunlar hazırlanır. Basın özgürlüğü öyle, bağımsız adalet böyledir. Kaldı ki 12 Eylül'den bu yana bu ilkelerin nasıl uygulanacaklarına dair birtakım kanunlar da zaten hazırlanmış ve yürürlüğe de konulmuştur. Görünen odur ki bugün uygar Batı'nın anayasalarında hangi temel ilkeler yer almışsa, onların bizim anayasamızda da yerlerini alacağı konusunda tartışılamaz." (*Hürriyet*, 31 Ocak 1982)

Oportünistler de liberal burjuvaziden bir adım ileride ama aynı "liberal" anayasa kavgasında saf tutuyorlar. Amaçları tekel-dışı burjuvaziyi ilerletmektir.

Liberalizme ve oportünizmi teşhir bugün can alıcı önem taşıyor. Kalbi Türkiye halkı ve dünya proletaryası ile birlikte atan herkes en başa bunu koymalıdır.

Kerim Kandemir
Fransa

Özgürlük için

Var mı sıcak olan
bizim yüreğimizden
Var mı güzel olan
bizim mücadelemizden
Güzel olan herşey
insanlık içindir kardeşler.
Güzel olan özgürlüktür.
Güzel olan mutluluktur
Sömürüsüz savaşsız
yaşamaktır güzel olan.
Biz halkımızın özgürlüğü
için doğduk
Halkımızın mutluluğu için
kavga veriyoruz
Halkın düşmanları tarafından
mahpushanelere atılıyor
işkenceler görüyoruz.
Özgürlük için ölüyoruz.
Çünkü
özgürlüğün değerini
biliyoruz.

T. Çelikkol

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

Karkêren hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

Faşizme karşı devrim için savaş!

Yıl:8, Sayı:190-191
8 Mart 1982

ÇEK-AL

TOPLUMSAL İLERLEME

Serdar Soylu

Sosyalist ülkeler partilerinin toplumsal ilerleme belgisini atmaları hiç olmazsa kendi ülkeleri için yanlış değilken, kapitalist ülke partilerinin bu belgiyi yükseltmeleri her yönüyle yanlıştır. Bu belgi, sosyalist ülke-kapitalist ülke ayrımı yapmadan tüm komünist partileri için ortak belgi olarak ileri sürülürse, dünya devrimi hedefi ortadan kaldırılmış olur.

"Toplumsal ilerleme" dünya komünist hareketi içinde bazan doğru, çoğu zaman yanlış ama genel olarak çok yaygın kullanılan bir kavramdır. Bu kavram, bazan üretim ilişkilerinin biçim değiştirmesi, bazan da üretici güçlerin gelişmesi anlamında kullanılıyor. Ne var ki bu kavram, gerek dünyada gerekse Türkiye'de oportünistlerin elinde, dünya devrimini oportünistçe yorumlamanın, devrimci hareketi sosyal demokrasinin kuyruğuna takmanın belgileşmiş simgesi durumuna getirilmiştir. Biz bu yazıda toplumsal ilerlemenin ne olduğuna ve komünistlerin nasıl bir toplumsal ilerleme için savaşması gerektiğine değineceğiz.

Genel olarak toplumsal ilerleme

Adı üstünde, "toplumsal ilerleme", toplumun gelişme düzeyinin eskiye göre daha ileriye gitmesi demektir. Soru, "gelişme düzeyinin eskiye göre daha ileriye gitmesi"nin ölçütünün ne olduğudur. Nerelere bakarak bir toplum için "ilerledi" diyeceğiz?

Toplumsal yaşam maddi üretim sürecinin üstünde yükselir. Engels, "materyalizme göre tarihte belirleyici unsur, son analizde, yaşamın üretimi ve yeniden üretimidir" diyor. (Engels, *Seçme Eserler,* c.3, s.191)

Üretim tarih boyunca hep toplumsal bir olgu olmuştur. Stalin üretimin toplumsal yapısını şöyle açıklıyor: "İnsanlık doğaya karşı savaşını ve doğayı maddi değerler üretmek için kullanmayı birbirinden ayrı değil, tek tek değil, ama toplu, guruplar şeklinde ve toplum olarak yürütür. Üretim böylece her zaman ve bütün koşullar altında toplumsal üretimdir." (J.V. Stalin, *Diyalektik ve Tarihsel Materyalizm,* s.28, International Publishers)

Çalışan sınıfın emeği ve üretim araçlarının bileşimi üretici güçleri oluşturur. Üretici güçlerin gelişme düzeyi, o toplumun doğayı ne denli değiştirebildiğini, doğal güçlere ne denli egemen olduğunu belirler. Başka bir deyişle, üretici güçlerin gelişme düzeyi, insanlığın doğaya egemen olma savaşında aldığı yolun en nesnel göstergesidir. Dolayısıyla, üretim ilişkilerinin biçimini de, temel olarak, üretim güçlerinin düzeyi belirler. Yani, "önce toplumun üretim güçleri değişir ve gelişir, sonra bu gelişmelere *bağlı* ve *uygun* olarak, insanların üretim ilişkileri ve ekonomik ilişkileri değişir". (agy, s.31) Üretim güçleri ile üretim ilişkileri, üretim güçlerinin belirleyiciliği altında, birbirinden ayrılmaz bir bütün oluşturur.

Üretimin aksamadan sürmesi için üretim güçleriyle üretim ilişkilerinin uyum içinde olması gerekir. Bu uyumun varlığı, özgül bir üretim biçiminin karakterini belirler. Uyumun bozulması, bir üretim biçiminden diğerine geçiş için üretimin koşullarında ortaya çıkan nesnel istemi gösterir. Toplumsal işbölümünün yeniden düzenlenmesini zorlar.

Ancak, "üretim güçlerinin gelişmesinin her özgül dönemine eşlik eden ilişkiler", işbölümünde yer alan sınıfların birbirleriyle karşılıklı ilişkileridir. (Marks-Engels, İngilizce Basım, *Seçme Eserler,* c.1, s.69) Üretici güçlerin gelişmesi bu ilişkilerle çelişkiye düştüğünde, eskiyen ilişkileri değiştirmek için savaşım veren belli bir sınıf, üretimin koşullarının değiştirilmesine öncülük eder, başı çeker. "Üretim güçleriyle

ilişkilerin biçimi arasındaki çelişki toplumsal bir devrimin temelidir." (agy, c.1, s.62)

İnsanlık tarihi, üretici güçlerin gelişmesi temeline dayanır. Üretici güçlerin gelişmesi, belirli geçici kriz dönemleri dışında, sürekli ilerleyen bir süreçtir. Marks şöyle diyor: "... İnsanlar kazandıklarını asla bırakmazlar, ama bu, içinde belli üretim güçlerini elde ettikleri toplumsal biçimden asla vazgeçmezler anlamına gelmez. Tam tersine, kazanılmış olanı kaybetmemek ve uygarlığın ürünlerini yitirmemek için, ticaretin biçimi, kazanılan üretici güçlere artık eşlik edemez olunca, tüm geleneksel toplumsal biçimleri değiştirmek zorunda kalırlar. Bu ticaret kelimesini... en geniş anlamda kullanıyorum. ...Bu nedenle, insanlığın, içinde ürettiği, tükettiği ve paylaşımda bulunduğu ekonomik biçimler *geçici ve tarihseldir.* Yeni üretici yeteneklerin kazanılmasıyla insanlar üretim biçimlerini ve bu üretim biçimiyle birlikte, yalnızca bu özgül üretim biçiminin zorunlu ilişkileri olan tüm ekonomik ilişkileri değiştirirler." (agy, c.1, s.519)

Özetleyecek olursak, Lenin'in de belirttiği gibi, "toplumun gelişmişliği üretim güçlerinin gelişmişliği ile belirlenir" ve yine Lenin'in sözleriyle, "toplumsal ilerlemenin en yüksek ölçütü" üretici güçlerin gelişme düzeyidir. (Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, c.1, s.441 ve c.13, s.243)

Kapitalist toplumda toplumsal ilerleme

Feodal toplumda üretim güçlerinin gelişmesi, pazar-para ilişkilerinin topluma yayılması ve toplumsal işbölümünün gelişmesi ile kapitalizme geçildi. Bu geçiş bir çok ülkede kanlı devrimlerle oldu. O çağın devrimci sınıfı, yeni gelişen burjuvazi toplumda hegemonyasını kurdu. Toplumsal yaşamın her alanı, kapitalist üretim ilişkilerine uygun olarak yeniden düzenlendi.

Kapitalizm üretim güçlerini hızla geliştirdi. Bilim ve teknikte önemli ilerlemeler gerçekleştirildi. Üretim toplumsallaştı. Üretimin toplumsallaşmasına karşın, üretim araçlarının mülkiyeti burjuvazide toplandı. Kapitalizm çelişkiler içinde ve periodik krizlerle de olsa genelde çok hızlı bir toplumsal ilerleme sağladı. Engels bu olguyu şöyle açıklıyor:

"Uygarlığın temeli bir sınıfın başka bir sınıf tarafından sömürülmesi oldukça, toplumun bütün evrimi çelişkiler içinde gelişir." (Engels, *Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni,* s.162)

Lenin, kapitalizmin "küçük burjuva, ilkel eleştirilerine" yanıt verirken, kapitalizmde toplumsal ilerlemenin hangi yönüne bakmamız gerektiğini çok güzel açıklıyor. Lenin, kapitalizmin sağladığı toplumsal ilerlemede (ki sağlamasa yaşayamaz), kapitalizmin çelişkilerinin ilerlemesini görüyor ve şöyle diyor: "Bu ilerlemeye, tıpkı kapitalizmin tüm diğer alanlarda yaptığı ilerleme gibi, çelişkilerin 'ilerlemesi' yani çelişkilerin yoğunlaşması ve genişlemesi eşlik ediyor." (Lenin, c.2, s.187)

Lenin, kapitalizmin ilerlemesinde onun çelişkilerinin de ilerlemesini gören bu bilimsel eleştiriyi Marx'ın görüşleriyle şöyle temellendiriyor:

"O, kapitalizmin durağansızlığı sorununu... *tarihsel* bir çerçevede ele alıyor ve bu durağansızlığı *ilerici bir unsur* olarak görüyor. Diğer bir deyişle, o önce, oransızlık, krizler ve vb. içinden ilerleyen mevcut kapitalist gelişmenin, *zorunlu bir gelişme* olduğunu kavrıyor ve üretim araçlarının (makinalar) kendisinin karakterinin, üretimdeki sınırsız genişleme ve arzın taleple sürekli olarak beslenmesi isteğini doğurduğunu söylüyor. İkinci olarak, o, bu gelişmede *ilerleme unsurlarının* olduğunu kavrıyor. Bunlar; üretici güçlerin gelişmesi, tüm toplumun sınırları içinde emeğin toplumsallaşması, nüfusun artan hareketliliği ve bilincindeki gelişme vb. Bu iki nokta, kapitalizmin 'durağan' olmadığı ve çelişkiler taşıdığı konusunda Marks'la aynı görüşü paylaşan ve bu çelişkileri ortadan kaldırmak için gerçekten istekli olan Sismondi ve Proudhon'la Marks arasındaki farkı tamamıyla ortaya koyuyor. Bu 'durağan olmayan' yapının, tüm kapitalizmin ve genel olarak mal ekonomisinin *zorunlu bir özelliği* olduğunu anlamamaları onları *ütopyaya* sürükledi. Bu durağansızlığın *içinde varolan* ilerleme unsurlarını anlamamak onların teorilerini *gerici* yapıyor." (Lenin, c.2, s.216-217)

Alıntının ortaya koyduğu gibi Lenin, kapitalizmin her ilerlemesinde, onun temel çelişkisinin ilerlemesini, yoğunlaşmasını, genişlemesini görüyor. Ve bu çelişkinin her ilerlemesi üretimin ve üretim araçlarının daha da artan düzeyde toplumsallaşmasını getiriyor ve sosyalizmin nesnel koşullarını olgunlaştırıyor. Ama, temel çelişkisi kapitalizmi kendi kendine yıkmıyor. Kapitalizmi yıkacak olan sınıf savaşımı ve devrimdir. Bu savaş onu yıkacak güce ulaşamıyorsa, sistem, kendi çelişkilerini üretim güçlerinin gelişmesi doğrultusunda kendisi çözmek, üretim ilişkilerini bu nesnel gelişmeye uydurmak zorunda kalıyor. Kapitalizm mutlak olarak tüm olanaklarının sonuna gelip dayanmamışsa bu yapılabilir. Ve bu yapılabiliyorsa her iki çözüm de toplumsal ilerleme demektir. Ama yalnızca devrimci olan çözüm komünistlerin destekleyebileceği türden bir çözümdür ve toplumsal ilerlemenin gerçek çıkarlarına uygun olan çözüm budur. Komünistlerin varlık nedeni de zaten budur.

Çelişkinin çözümü ve toplumsal ilerleme

"Kapitalizmin temel çelişkisi, özel mülkiyet ile üretimin toplumsallığı arasındadır. Bu çelişkinin kendisi, *sosyal devrimi zorlamanın yolu olarak,* bu üretim biçiminin krizlerine yol açar." (Engels, *Anti-Dühring,* s.342)

Devrimin öncüsü işçi sınıfı kapitalizmi yıkacak, devirecek denli güçlü değilse, burjuvazi üretim ilişkilerini, kendi sınıf çıkarlarını koruyarak, üretim güçlerinin nesnel gelişme aşamasına uygun bir doğrultuda yeniden düzenlemek zorundadır. Çünkü üretim güçlerinin gelişmesine kendisinin de ihtiyacı vardır. Üretimin yapısı bunu ona dayatır. Bu nedeni Lenin şöyle açıklıyor:

"Güvensizliğe ve durağanlığa vb. gelince, dış pazarlar konusunu tartışırken uğraştığımız aynı eski türküdür. Bu tür saldırılar, bilimsel teorinin kesinlikle kapitalizmde en çok değer verdiği şeyi korkakça mahkum eden romantikleri yanlış yola götürüyor: Onun gelişmek için içsel yapısında olan çabası, ileriye gidiş için karşı durulmaz ısrarı, ekonomik süreçleri bir önceki katı boyutlarında yeniden üretememesi ve durduramaması." (Lenin, c.2, s.214)

Temel çelişkinin yarattığı krizlerin zorladığı, kapitalizm içindeki her yeniden düzenlemeyle, yani ekonomik süreçlerin yeniden üretiminin bir önceki katı boyutlarda yeniden yapılamaması sonucunda bu boyutların genişletilmesiyle kapitalizm krizlerini *geçici* olarak aşıyor, toplumsal ilerlemeyi sürdürüyor, hatta hızlandırıyor. Ama her yeni düzenleme aşamasından sonra üretim biraz daha toplumsallaşıyor ve temel çelişki biraz daha derinleşiyor.

Serbest rekabetten tekelci kapitalizme, emperyalizme, devlet tekelci kapitalizmine yükseliş, üretim ilişkilerinin kapitalist sistem içinde yeniden düzenlenmesidir. Kapitalizmin derin krizlerinin zorladığı her yeniden düzenleme kapitalizmin temel çelişkisinin *tersten* ve *geçici* çözümüdür. Bu çözümün sonuçlarını özetlersek şunları görüyoruz:

Çelişkinin tersten çözümüne yönelik her aşamada toplumsal ilerleme vardır. Burjuvazi, olanaklarının genişliğine bağlı olarak, bu çelişkiden doğan krizleri İngiltere vb. de olduğu gibi liberal yöntemlerle atlatabilir. Olanakları kısıtlıysa, şiddete dayalı karşı-devrim ve emperyalist aşamanın karşı-devriminde olduğu gibi faşizmle aşmaya çalışabilir. Ama her durumda toplumsal ilerleme

vardır. Lenin'in yazdığı gibi, "tarih karşı-devrim dönemlerinde bile durmaz". (Lenin, c.23, s.268) Yine Lenin'in belirttiği gibi karşı-devrim dönemlerinde Stolipin tipi tepeden-bürokratik reformlar bile kapitalizmi ilerlettiği için "bilimsel-ekonomik anlamda ilericidir". (*İşçinin Sesi*, sayı 158-189, s.10)

Çelişkinin tersten çözümü, üretim güçlerinin önünü açar, üretimi ve emeği toplumsallaştırır. Lenin şöyle yazıyor: "Her tür kriz — en sık ekonomik krizler ama yalnızca bunlar değil — karşılığında yoğunlaşma ve tekelleşmeye doğru eğilimi önemli ölçüde arttırır." (Lenin, c.22, s.209) "Bu krizler (tüm diğer kapitalist krizler gibi) dünya üretiminin gelişmesine ve emeğin toplumsallaşmasına hâlâ çok güçlü bir itilim verir." (Lenin, c.3, s.315)

Çelişkinin tersten çözümüyle varılan her aşamada sosyalizmin nesnel koşulları da biraz daha olgunlaşır. Öte yandan, ister liberal yöntemlerle isterse açık şiddet yoluyla gerçekleşsin bu çözümlerin her ikisi de *geçicidir* ve çelişkinin devrimci yoldan çözümüyle karşılaştırıldığında sağladığı toplumsal ilerleme de kısıtlıdır.

Emine Engin yoldaş bunu *Proletarya Enternasyonalizminin Anlamı* yazısında şöyle dile getiriyor: "Evet, üretim güçleri gelişiyor, büyük bilimsel teknik ilerlemeler oluyor. Ama kapitalist ilişkiler yüzünden, çok daha büyük bir ilerleme poltansiyeli boğuluyor. Üretimin uluslararası boyutlarıyla, bu üretimin sonuçlarına el koymanın kapitalist biçimleri arasındaki çelişki sertleşiyor." (Emine Engin, *İşçinin Sesi*, "Proleter Enternasyonalizminin Anlamı" sayı: 142)

Devrim ve toplumsal ilerleme

Çelişkinin tersten çözümü konusunda değindiğimiz gibi, kapitalizm işçi sınıfının devriminden başka bir yolla yıkılmaz. Sorun bu yıkılmanın ne kadar yakın ya da ne kadar uzak bir gelişme aşamasında sağlanacağı sorunudur. Kapitalizm sürdüğü sürece toplumsal ilerleme, hem de bazı dönemlerde çok hızlı toplumsal ilerleme sağlanacaktır. Ama bu, hem sömürülen sınıfların bu çilesinin sürmesi pahasına, hem de yukarıda söylendiği gibi her an *olabileceğinden daha yavaş* bir toplumsal ilerleme olacaktır. İşte bu nedenle Lenin gerçek, yani potansiyeli tam kullanan ilerleme için şöyle diyor: "İlerleme, geçici geriye dönüş olanaklarını şu an için bir yana bırakırsak, yalnızca *sosyalist* toplum, yalnızca *sosyalist devrim* yönünde olabilir". (Lenin, c.22, s.316)

Yine Engels, modern üretim güçlerinin en ileri sınıfın ortak kontrolüne geçmesiyle gerçek anlamda toplumsal ilerleme sağlanabileceğini şu sözlerle anlatıyor: "Tarihin burjuva dönemi yeni dünyanın maddi temelini: bir yandan insanlığın karşılıklı bağımlılığı üstünde temellenen evrensel ilişkiyi ve o ilişkinin araçlarını, öte yandan insanlığın üretici güçlerinin gelişmesini ve maddi üretimin doğal güçler üstüne bilimsel bir hükümranlığa dönüşümünü yaratmak zorundadır. Burjuva sanayisi ve ticareti, yeni dünyanın bu maddi koşullarını jeolojik devrimlerin yeryüzünü yarattığı şekilde yaratır. Büyük bir toplumsal devrim, burjuva döneminin sonuçlarına, dünya pazarına ve modern üretim güçlerine egemen olunca ve onları en ileri insanların ortak kontrolüne bağımlı kılınca, işte ancak o zaman insanlığın ilerlemesi tanrısal içkiyi yalnızca kurbanlarının kafasından içmek isteyen, putperestlerin o iğrenç ilahına benzemeyecektir." (Marks-Engels, *Sömürgecilik Üstüne*, s.86-87)

Komünistlerin her türlü toplumsal ilerlemeden yana olmadıkları *İşçinin Sesi*'nde gericilik dönemi üstüne çıkan ÇEK-AL'da şöyle dile getirilmişti:

"Lenin, daha 1899 yılında şöyle diyor: '...Marksizmin temel fikirleri açısından, toplumsal gelişmenin çıkarları, proletaryanın çıkarlarından daha yüksektedir.' (Lenin, c.4, s.236).

"Öte yandan, gericilik döneminde ilerici reformlar olduğu halde, Bolşevikler bunları desteklemiyorlar. Neden olduğunu yine Lenin en güzel anlatıyor. Tarımla ilişkin olarak şöyle diyor:

" 'Stolipin programını alalım. Bu, yeminli bir biçimde toprak ağalarının programıdır. Ama ekonomik anlamda gerici olduğu, yani kapitalizmin gelişmesini dıştaladığı ya da dıştalamak, tarımın burjuva evrimini önlemek istediği söylenebilir mi? Hiç de söylenemez... Onun kapitalist evrim çizgisini izlediğinden, bu evrimi hızlandırdığından ve ileriye ittiğinden, köylülüğün mülksüzleştirilmesini, köy komününün parçalanmasını ve köylü burjuvazisinin oluşmasını çabuklaştırdığından kuşku duyulamaz. Hiç kuşkusuz, bu yasa bilimsel-ekonomik anlamda ilericidir.

" 'Ama bu, Sosyal Demokratlar (Komünistler—İ.S.) onu 'desteklemelidirler' mi demektir? Değildir. Yalnızca vulgar Marksizm o yoldan mantık yürütebilir. Plehanof ve Menşevikler, eski düzene karşı savaşımında burjuvaziyi desteklemeliyiz diye şarkı söylerken, bağırırken, yalvarırken ve duyurular yaparken, ısrarla vulgar Marksizm tohumları ekiyorlar. Hayır. Üretim güçlerinin gelişmesini (toplumsal ilerlemenin bu en yüksek ölçütünü) hızlandırmak için toprak ağası türü burjuva evrimini değil, köylü türü burjuva evrimini desteklemeliyiz. Birincisi, bağımlılık ve serfliğin (burjuva çizgilerde yeniden biçimlendirilip) olabildiğince saklanması, üretim güçlerinin en az hızlı gelişmesi... demektir. Bu, geniş köylü yığınları ve dolayısıyla proletarya için de, sonsuz ölçüde daha büyük sıkıntı ve çile, sömürü ve baskı demektir. İkinci tür ise, üretim güçlerinin en hızlı gelişmesi ve köylü yığınları için (meta üretimi altında) olabilen en iyi varlık koşulları demektir. Rus burjuva devriminde Sosyal-Demokrasinin (Komünizmin—İ.S.) taktiklerini, oportünistlerin sandığı gibi liberal burjuvaziye destek vermek görevi değil, savaşan köylülüğü destekleme görevi belirliyor.' (Lenin, c.13, s.243-244).

"Rus Menşevikleri de, gerçekte onların bile silik bir kopyesi olan bizim menşevikler gibi 'toplumsal ilerlemeci'ymişler. Toplumsal ilerleme adına Marksizmi vulgarize etmişler ve işin garibi böyle yaparak toplumsal ilerlemenin gerçek çıkarlarını da savunmamışlar. Nasıl olduğuna bakmadan, her türlü toplumsal ilerlemeye destek vererek, aynı zamanda daha yavaş ve yığınlar için daha sıkıntılı yola destek vermişler. Rus Menşevikleri böyle yaparak Marksizmi vulgarize etmişlerse bizim menşevikler tarihten ders almayarak Marksizme düpedüz ihanet ediyorlar." (*İşçinin Sesi*, sayı: 158-159)

Geneliyle ele alındığında, komünistler, sömürüye dayanmayan bir toplumsal ilerlemeden yanadırlar. Çünkü, toplumsal ilerlemenin gerçek çıkarlarına uygun tek ölçüt, kapitalizmin sosyalizm için yarattığı nesnel koşulları işçi sınıfının siyasal devrimiyle birleştirmektir.

Sovyet Devrimi ve toplumsal ilerleme

Rus proletaryası Rusya'da kapitalizmi yıkarak siyasal erki ele geçirdikten sonra Lenin, Sovyetler Birliği'nin önündeki ana görevi "sosyalizmin kurulması", "ülkenin ekonomik gelişmesinin sağlanması" olarak belirledi. Yani, devrimini yapmış bir ülke olarak Sovyetler Birliği'nin önündeki görev, kendi toplumsal ilerlemesini en hızlı biçimde sağlamaktı. Bu nedenle, "Toplumsal İlerleme" belgisi gerek Sovyetler Birliği ve gerekse öteki sosyalist ülkeler için doğru olarak atılmış ana belgi oldu.

Lenin, sosyalist ülke proletaryasının görevini böyle belirlerken öte yandan kapitalist ülkeler proletaryasının görevini de devrim olarak belirlemiştir. Rus proletaryası tüm enerjisini Rusya'da üretici güçleri geliştirmeye adarken, kapitalist ülkeler proletaryası da enerjisini kendi ülkesinde siyasal erki devrimle ele geçirmeye adamalıydı.

Bu değerlendirme kuşkusuz doğruydu ve Lenin bunu söylerken dünya devrimini de bir an olsun gözden uzak tutmuyordu. Lenin şöyle diyordu:

"Şunu hatırda tutmalıyız ki Sovyet ülkesi, çektiği onca güçlük ve acılı yıllardan sonra yoksullaştı. Ve, yüksek derecede gelişmiş sanayileriyle bize

yardım edecek sosyalist bir Fransa'mız ya da sosyalist bir İngiltere'miz yok. Bunu kafanıza yazın! Şunu akılda tutalım ki şu anda onların yüksek derecede gelişmiş teknolojileri ve yüksek derecede gelişmiş sanayileri bize karşı savaşan kapitalistlere aittir.

"Şu andaki koşullar nedeniyle tüm dünya bizden daha hızlı gelişiyor. Gelişirken kapitalist dünya tüm gücünü bize karşı yöneltiyor. Sorun budur. İşte bu nedenle bu savaşa özel bir dikkat göstermek zorundayız.

"Kültürel geriliğimiz nedeniyle kapitalizmi cepheden bir saldırıyla ezemiyoruz. Farklı bir kültür düzeyinde olsaydık soruna daha doğrudan yanaşabilirdik; belki diğer ülkeler komünist cumhuriyetlerini kurma sırası kendilerine geldiğinde onu bu şekilde yapacaklar. Ama biz onu böyle yapamayız." (Lenin, c.33, s.72)

Görüldüğü gibi Lenin üretim güçlerinin gelişmesiyle devrimi birlikte ele alıyor. Üretim güçlerinin diğer kapitalist ülkelere göre bir hayli geri olduğu Rusya'da proletaryanın önüne devrimden sonra üretici güçleri geliştirme görevini, üretim güçlerinin bir hayli gelişkin olduğu kapitalist ülkeler proletaryasının önüne de devrim görevini koyuyor. Ve Lenin, dünya devriminin bu iki görevin birbiriyle olanaklı olduğunu, Almanya örneğiyle karşılaştırarak şöyle anlatıyor:

"Soruları daha açık anlatmak için önce devlet kapitalizminin en somut örneğini ele alalım. Herkes bu örneğin ne olduğunu biliyor — o örnek Almanya'dır. *Burada Junker burjuva emperyalizmine bağımlı* modern büyük ölçekli kapitalist mühendisliği ve planlı örgütlenmeyi görüyoruz. İtalikle yazılı sözlerin üstünü çizin ve militarist, junker burjuva, emperyalist devlet yerine, başka bir devleti, ama farklı toplumsal tipte, farklı bir sınıf özü olan bir devleti — bir Sovyet devletini, yani bir proleter devleti koyun. Sosyalizm için gerekli koşulların tümünü elde edeceksiniz.

"Sosyalizm modern bilimin en son buluşlarına dayanmayan büyük-ölçekli bir kapitalist mühendislik olmaksızın *düşünülemez.*

"Aynı zamanda sosyalizm proletarya devletin yöneticisi olmaksızın düşünülemez. Bu sorunun ABC'sidir. Ve tarih (ilk sıradan Menşevik blokun başları dışında hiç kimse 'tam' sosyalizmin düzgünce, nazikçe, kolayca ve basitçe kurulmasını asla beklemedi) böyle özgül bir yöne girdi. 1918'de uluslararası emperyalizmin tek bir kabuğunda, iki eş tavuk gibi yanyana duran sosyalizmin iki bağlantısız yarımını doğurdu. 1918'de Almanya ve Rusya, bir yandan ekonomik, üretici ve sosyo-ekonomik koşulların, öte yandan siyasal koşulların en çarpıcı cisimlenişi oldu.

"Almanya'da proletarya devriminin zaferi emperyalizmin her kabuğunu (ne yazık ki en iyi kabuktan yapılmıştır ve bu nedenle tavuklardan birinin çabalarıyla kırılamaz) ivedilikle ve çok kolayca ezebilecek, hiçbir güçlükle karşılaşmadan ya da az bir güçlükle kesin olarak dünya sosyalizmini getirecekti. 'Güçlük'le, yöresel dar anlamında değil, bir tarihsel dünya çapındaki güçlüğü anlatıyoruz." (Lenin, c.32, s.334-335)

Lenin'in sözleri çok açık. Lenin sosyalizmin maddi temelini siyasal devrimle birlikte ele alıyor. Dünya devrimini bir an olsun gözden kaçırmıyor ve dünya sosyalizmi bu ikisinin birliği olmaksızın imkansızdır, diyor. Devrimi yapmış olan ülkelerin önüne koyduğu, toplumsal ilerlemeyi sağlama görevini bu çerçeve içinde ele alıyor. Lenin'de bu çerçeveden bağımsız mutlak bir toplumsal ilerleme anlaşıyı yoktur.

TKP II Leninciler Konferansı, *Dünya Devrimi ve TKP* başlıklı kararında bu konuyu şöyle dile getirmiştir:

"Dünya devrimi yalnızca sosyalist ülkelerin gelişmesine indirgenemez. Kapitalizmi yenebilmenin bir koşulu yaşayan sosyalizmin ilerlemesi, öteki koşulu kapitalist ülkelerde devrimdir. Tek başına reel sosyalizmin ilerlemesi yeterli değildir. Sosyalizm çağına ulaşmanın yükünü yalnızca sosyalist ülkelerin, önemli ağırlığıyla Sovyetler Birliği'nin sırtına yıkmanın nesnel güçlükleri vardır. Bunlar, bugüne değin proleter devrimlerin az gelişmiş ülkelerde başarıya ulaşmasının sonucu olan nesnel güçlüklerdir." (*TKP II. Leninciler Konferansı Kararları, 1981*, s.118)

Kapitalist ülkeler, Türkiye ve toplumsal ilerleme

Türkiye'de toplumsal ilerleme belgisini çeşitli dönemlerde TKP'nin menşevik kanadı, TİP, TSİP oportünistleri kullandılar. Toplumsal ilerlemeye genel olarak karşı olmak diye birşeyin söz konusu olmayacağını daha önce belirtmiştik. Ne varki, devrimini yapmamış bir ülke için "toplumsal ilerleme" diye belgi atmak buram buram reformizm kokuyor. Oportünistlerin sosyalizme varış yolunu nasıl anladıklarını sergiliyor.

Devrimini yapmamış bir ülke proletaryasının önüne devrim hedefi yerine toplumsal ilerleme hedefini koyan oportünistler belki de bunu "proleter enternasyonalizminin gereği olarak" yaptıklarını sanıyorlar. Öyle ya, sosyalist ülke partileri toplumsal ilerlemeyi savunuyorsa onlar da savunurlar! Böylece, "enternasyonalizm" adına devrim de rafa kalkmış olur. Bu tür, "enternasyonalizm"i barış konusunda da aynı şekilde görüyoruz.

Ne var ki, sosyalist ülkeler partilerinin toplumsal ilerleme belgisini atmaları hiç olmazsa kendi ülkeleri için yanlış değilken, kapitalist ülke partilerinin bu belgiyi yükseltmeleri her yönüyle yanlıştır. Bu belgi, sosyalist ülke-kapitalist ülke ayrımı yapmadan tüm komünist partileri için ortak belgi olarak ileri sürülürse, dünya devrimi hedefi ortadan kaldırılmış olur.

Oportünizm, sosyalist ülkeler işçi sınıfıyla kapitalist ülkeler proletaryasının görevlerini birbirine karıştırıyor. Bizim menşevik oportünistlerimiz de herhalde Türkiye proletaryasının görevini Türkiye'nin üretici güçlerini, "ulusal ekonomiyi" güçlendirmek olarak görüyorlar. Devrimi değil de toplumsal ilerlemeyi belgileştirmelerinin anlamı budur. Burjuva demokrasisinin de faşizmin de belirli ölçüde toplumsal ilerleme sağladığını belirtmiştik. Devrim değil de toplumsal ilerlemeyi başa alan, her devrimin toplumsal ilerleme demek olmasına karşılık her toplumsal ilerlemenin devrim demek olmadığını anlamak istemeyen menşeviklerin her yerde "ilerici unsurlar" keşfetmesi boşuna değildir. Salt toplumsal ilerleme açısından bakıldığında her düzende bu unsurlar vardır. Ama komünistlerin işi bunları "keşfetmek" ve biraz daha ilerletmek değil, proletaryayı devrime hazırlamaktır.

Menşeviklerin devrimci durumu yadsımaları, liberal burjuvazinin kuyruğuna takılmaları, faşist cuntayı "ilerletme" çabaları başka türlü açıklanamaz. Onların reformist taktikleri, kapitalizmin, çelişkilerini tersinden çözmesine yardımcı olmuştur.

Konuyu Lenin'e bağlayalım:

"Devrimci proletaryanın 'anayasal reformu' da içeren, genel olarak reformlar için savaşmaktan kaçınmasının saçmalığın daniskası olacağını düşünüyoruz. Ama şu anda herşeyden daha gerekli olan şey *reformların devrimci sınıf savaşımının yan-ürünleri oldukları* doğrusunu akılda tutmaktır. Günün görevi — biz istediğimiz için, ya da herhangi bir kimsenin planı olduğu için değil, ama olayların nesnel gidişi nedeniyle — büyük tarihsel problemleri, eskiyen çürüyen ve çançekişenle anlaşmalara vararak değil, doğrudan yığın şiddetiyle çözmek, yeni temelleri yaratmaktır." (Lenin, c.23, s.268)

Lenin, Rus proletaryasının önüne devrimden önce bu görevi koymuştu. Bu görev, sosyalist ülkeler proletaryası için nesnel koşullara bağlı olarak bugün değişti ama devrimini yapmamış ülkeler proletaryası için her zaman olduğundan daha can alıcı bir biçimde gündemdedir. Bugün bu görevi yadsıyanlar toplumsal ilerlemenin gerçek çıkarlarını savunmayan, Lenin'in dediği gibi kapitalizmin özürcüleri objektivistler, toplumsal ilerlemecilerdir. Komünistler ise herşeyden önce devrimcidir.

İzmir ayaklanmasının 2. yıldönümü

Kahraman Tariş işçilerini selamlıyoruz

Hatice Dağlı

Oniki Şubat 1980'de İzmir'in kalbi, Tariş'de, Çiğli'de, Çimentepe'de attı. İzmir, Bayraklı, Soğukkuyu, Naldöken, Alaybey, Darağacı, Karabağlar, Altındağ, Kahramanlar, Gültepe ve daha birçok semtleriyle barikat savaşlarının içine daldı. Tariş işçilerinin önderliğinde İzmir ayaklandı.

Tariş fabrikasını işgal eden işçiler yalnız değildi. Yanlarında kadını, ihtiyarı, çoluk-çocuğuyla İzmir'in emekçi halkı vardı. İzmir halkı, işgal deki işçilerin yanında, burjuvazinin polisine ve ordusuna karşı korkusuzca ve yiğitçe direndi. Sümerbank ve çevre fabrikaların işçileri, işgaldeki sınıf yoldaşlarına saldırmaya giden polisin, ordunun önünü kesmek için kurdukları barikatlarda göğüs göğüse çarpıştılar. Fabrikalardaki barikatlara, semtlerdeki barikatlar eklendi. Ege Üniversitesi öğrencileri, İzmir-Ankara asfaltını kapayarak Tariş işçilerinin işgalını destekledi. İzmir halkının kalbi ayaklanmanın coşkusuyla ve zaferiyle çarptı. Burjuva devleti, binlerce kişilik ordusu ve polisiyle, ancak bir hafta boyunca süren çarpışmadan sonra Tariş'e girmeyi başardı.

Tariş işçilerinin, İzmir halkının bu şanlı direnişi, Türkiye devrim hareketinin tarihine şanla yazıldı. Ayaklanma yenildi ama dersleri kalıcıdır.

Tariş direnişi, işçi sınıfımızın devrime yetenekli bir sınıf olduğunu kanıtladı

Tariş işçilerinin kahramanlığı, daha önceki örneklerinde, Kavel'lerde, 15-16 Haziranlarda, Profilolarda, DGM direnişlerinde olduğu gibi, Türkiye çapında işçi sınıfının militanlık örneği oldu. Tariş işçileri bu direnişle, burjuva devletine karşı, devrimci bir durumda nasıl savaşılması gerektiğini gösterdiler. Türkiye işçi sınıfının, savaşmaya ve devrime yetenekli bir parçası olduklarını kanıtladılar. Burjuvazi tarafından yönetilmek istemeyen halkımızın en demokratik istemlerinin sözcüsü oldular. Ne var ki, devrim hareketi bir bütün olarak bu ayaklanmanın ardında duramadı, bu direnişle biraz daha sarsılan burjuva devlet erkinde açılan yarıktan içeri giremedi. Bu kıvılcımı, Türkiye çapında bir aleve dönüştüremedi.

Tariş direnişi neden yenildi

Tariş direnişiyle başlayan İzmir ayaklanması, 12 Eylül öncesi yaşanan devrimci durumda, günün koşullarına uygun devrimci yöntemler uygulayan bir ayaklanma örneğiydi. Yalnız Tariş'te değil, yurdun birçok köşesinde fabrikalar işgaldeydi. İstanbul, İzmit işçileri yeni 15-16 Haziranlara hazırlanıyorlardı. Gelişmeler, işçi sınıfına, barışçıl gösteri ve grevlerin yetersizliğini, daha üst düzeydeki eylem biçimlerine geçmenin gerekliliğini kavratıyordu. Halkın devrimci potansiyeli, devrimci psikolojisi, devrimci eylem yöntemlerini benimsemeye hazırdı. Sorun bu psikolojiyi doğru bir siyasetle, devrimci savaş yöntemleri ve örgütlemelerle bilince çıkartmaktı. Ülke çapında tüm devrimci güçleri işçi sınıfının önderliği altında toplamaktı. Bu ise işçi sınıfının öncüsüne düşen görevdi. İzmir ayaklanmasının ezilmesi, bu öncünün oportünizme batmışlığıyla bağlıdır.

Oportünizm ve sosyal-demokrasi

İşçi sınıfının karşısına yalnızca burjuvazi değil, birliği parçalayan, devrimci potansiyeli pasifize eden, çürüten oportünizm ve sosyal-demokrasi de dikildi.

İşçi sınıfı, en temel demokratik haklarının bile alınabilmesinin tek koşulunun devrim olduğunu, burjuvaziden erkin ancak zor yoluyla alınabileceğini her geçen gün daha açık kavrıyordu. Ama bu bilinci oportünistler zehirlediler. İşçi sınıfının savaşını burjuva legalitesinin sınırlarına hapsettiler. Savaştan korktular, kaçtılar.

Tariş direnişi, bu kaçışın somut bir belgesidir. İzmir'de işçiler, halkla birlikte savaş yürütürken, oportünistler eylemin boyutlarını küçültmek için ellerinden geleni yaptılar. Ellerindeki sendikaları direnişe "bulaştırmaktan" özenle kaçındılar. Liberal burjuva kuyrukçuluğunu son haddine vardırdılar. Tariş'de işçiler, İzmir'de halk savaşırken, İzmir ayaklanmasını "uslu durun" çığlıklarıyla engellemeye çalışan CHP'ye yamandılar. *Politika* gazetesi 23.1.1980 sayısında, "demokrasi güçleri, CHP sol kanadının yanındadır" diye yazdı. Kimin yanında durduklarını kendi ağızlarından belgelediler. Menşevikler halkın değil, burjuvazinin gönlünü kazanmayı hedeflediler.

Oportünistlerin Tariş direnişi, İzmir ayaklanması için olumlu birşey söylemeleri çok zordur. Devrimci durumun en önemli göstergelerinden biri olan bu militan yığın eylemini, TKP'nin menşevik yönetimi, "amacından saptırılan bir eylem" diye yorumladı. Menşevikler nerede silahlı işgal ve eylem gördülerse, orada anarşi ve terör var dediler. Oniki Eylül öncesi dönemi değerlendirmeleri bu sınır içindedir. Oniki Eylül faşist cuntasını "sağ ve sol terörizme karşı" diye yorumlayanların tarih önünde şerefle savunabilecekleri tek bir davaları yoktur.

Tariş direnişinin öğrettikleri

Tariş direnişinde, *İşçinin Sesi*, devrime inançlı tüm diğer örgütlerle birlikte direnişin içinde yer aldı. *İşçinin Sesi*'nin sayısal gücü azdı ama barikatların en ön saflarında çarpışmaktan geri durmadı.

Tariş eylemi, şunu açıkça gösterdi ki, devrimin öncülüğünü yapacak komünist partisi, yığınların önünde, onunla birlikte savaşmadan başarıya ulaşamaz. Komünist partisi, nesnel ortama uygun eylem biçimlerinin örgütlülük düzeyini yükseltmek, yığınları devrime hazırlamak zorundadır.

Yiğit Tariş işçilerini ve İzmir halkını saygıyla selamlıyoruz. Tariş işçilerinin kahramanlığı boşa gitmeyecektir. Özverileri meyvelerini verecektir. Tariş direnişi, işçi sınıfımızın devrimci savaş tarihindeki tüm diğer örneklerinde olduğu gibi, halkımızın yüreğinde çoşkusunu koruyor. İzmir ayaklanması yenildi ama etkisi ölümsüzdür.

Sosyalizmde sendikalar sorunu, en başta bir demokrasi ve demokrasinin ulaştığı düzey sorunudur. Proletarya diktatörlüğü ile demokrasi arasındaki ilişki sorunudur.

Sosyalizm ve sendikalar

Ayla Antepli

Polonya'daki gelişmeler, *Dayanışma* sendikasının oynadığı rol ve getirdiği istemler, sosyalizmde sendikaların yeri ve rolü sorununu gündeme getirmiştir.

Yürükoğlu Yoldaş *Sosyalizm Üstün Gelecektir*'de bu soruna değinmişti: "Polonya işçi sınıfının büyük bir bölümü komünist partisine karşı sokağa çıktı. İşin özü budur. Hiç gizlenemez özü budur." (s.29).

Çeşitli etkenlerle bağlı olarak olaylar bugün Polonya'da doruk noktasına ulaşmış olmakla birlikte, diğer sosyalist ülkelerde de sendikaların konumları ve nitelikleri farklı değildir.

Örneğin, Sovyetler Birliği'ne ilişkin olarak Brejniyef Yoldaş'ın okuduğu 26. Kongre Raporu'nda şunlar söyleniyor:

"... Sendikalarımız kimi zaman, geniş yetkilerini kullanmada girişim yoksunluğu gösteriyorlar. Toplu sözleşmelerin yerine getirilmesi ve çalışma güvenliğine ilişkin sorunlarda her zaman gerekli ardıcıllığı göstermiyorlar. Hâlâ Çalışma Yasası'nın çiğnenmesi örneklerine, bürokratik uygulamalara, kırtasiyeciliğe gerekli tepkiyi göstermiyorlar."

Biz, bu yazımızda, Sovyetler Birliği'nde, Polonya'da ya da öteki sosyalist ülkelerde sendikalar sorununa ayrıntısıyla girmeyeceğiz. Sorunun özüne değineceğiz.

Bizce, ister Polonya'da olsun, ister Sovyetler Birliği'nde olsun, sendikaların görevlerini yapmayışları, partinin sendikalara karşı yanlış tutumunun, yığınlara ve onların kazanılması sorununa yanlış bir yanaşımın yansıması ve ürünüdür.

Sosyalist demokrasi ve sendikalar

Sosyalizmde sendikalar sorunu, en başta bir demokrasi ve demokrasinin ulaştığı düzey sorunudur. Proletarya diktatörlüğü ile demokrasi arasındaki ilişki sorunudur.

Marks, Engels ve Lenin, sosyalizmin ekonomik alanda en gelişmiş üretim güçlerini varsaydığını vurgularken, siyasal düzeyde ise yönetimde, yani devlette, *yığınsal katılıma* dayalı en geniş demokratikliği varsaydığını söylüyorlar. Lenin'in 1919'da yazdığı ve partinin 8. Kongresi'nde kabul edilen programa temel oluşturan *RKP(B) Program Taslağı* yazısı, demokrasiyi, halkın büyük çoğunluğunun (emekçi halkın) "devlet yönetimine fiili katılımı" olarak tanımlıyor. (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce Basım, c.29, s.107)

Demokrasi konusundaki bu anlayış, *Komünist Manifesto*'ndan bu yana, sosyalizm teorisinin en önemli unsurlarından biri olagelmiştir. Ve Marksizmin devlet teorisinin "ana ve temel noktası" ile doğrudan bağlıdır. Bu nokta şudur: devrim, burjuva devletini, Marks'ın deyimiyle, "korkunç bürokrasisiyle toplumun... vücudunu saran ve nefes almasını önleyen bu korkunç asalak varlığı" *yıkıp, yerle bir etmek* zorundadır. (Lenin, c.25, s.410)

Bu açıdan bakınca, şunu diyebiliriz: Sosyalizm altında demokrasi sorunu, devleti yönetmenin bürokratik biçimini (yani "ayrıcalıklı bir azınlığın" yönetimini) kaldırıp, yerine karşıtını, yani önce çoğunluğun, daha sonra tüm halkın yönetimini geçirmenin yollarını ve araçlarını bulma sorunudur. Bu ise, devletin sönmesi sorunuyla özdeştir.

Bunun birkaç ayın, hatta yılın işi olmadığı açıktır. Özellikle Rusya gibi gerikalmış bir ülkede, *halkın çoğunluğunu* devleti yönetme işini üstlenebilecek düzeye yükseltmek onyıllar, nesiller alacaktır. Bu ise, koca bir tarihsel dönemi kapsayan *eğitim ve hazırlık* anlamına gelir. Bu süre içinde sendikalara kilit bir rol düşmektedir.

Bolşevikler devrimden sonra, zaman kaybetmeksizin, halk yığınlarının hemen devlet yönetimine katılmalarını sağlayacak, onları bu yönde özendirecek, böylece devletin bürokratik yönünü hemen zayıflatmaya başlayacak demokratik biçimleri kurmaya ve pratikte sınamaya koyuldular. Bunun iki yönü vardı:

Birincisi, yığınların devleti yönetme işlerine *doğrudan katılımını* sağlayacak organın *Sovyetler* olduğunu anlamaktı. Lenin Sovyetler için "yeni tipten demokrasi" diyordu. Onların "yaşayan ruhu"nu, "erkin emekçi halka geçmesi, sömürünün ve baskı aygıtının yokedilmesi" olarak niteliyordu.

İkincisi, Bolşevikler, sovyetlerin yanısıra çok sayıda genel yığın örgütü kurulmasında başı çektiler. Devlet örgütü olmamaları gereken ve olmayan bu örgütlerin ikili işlevi vardı: Bir yandan *varolan* devlet organlarının çalışmalarına katılmak üzere temsilciler göndermek, öte yandan tüm üyelerini, bu örgütlerin belli bir süre sonra devlet organlarının işlevlerini üstlenerek, kendi alanlarında onların yerini doldurmalarını sağlayacak bir düzeye yükseltmek.

Bu genel yığın örgütleri, en başta sendikalar olmak üzere, parti-dışı işçi ve köylü konferanslarını, kooperatifleri, gençlik ve kadın örgütlerini vb. kapsıyordu.

Devlet organları olmadan devlet yönetimine katılım biçimindeki bu ikili işlevin yanısıra, genel yığın örgütlerinin bir genel siyasal görevi daha vardı: yığınları sovyet erkinden yana kazanmak. Bu çalışmada başarının önkoşulu, onların yığınlarla bağlı olmalarıdır. Lenin'in bu yığın örgütleri ağından "karmaşık bir transmisyon sistemi" olarak sözetmesi bu anlamdadır.

Burada önemli bir noktayı vurgulamak gerekiyor. Ne Lenin ne de Bolşevikler, hiçbir zaman sendikaları, diğer genel yığın örgütleriyle eşit düzeyde ele almadılar. Çünkü sendikaların *proletaryanın başlıca yığın örgütü* ve proletarya diktatörlüğünün örgütlü sınıfsal tabanı olmalarından ve ülke ekonomisindeki nesnel konumlarından dolayı, genel demokratik yığın örgütlerinin genel demokratik rolünden ve görevlerinden *farklı* siyasal ve ekonomik rolleri ve görevleri vardır.

"Emekçiler arasında yoldaşça disiplini geliştirmeye ve güçlendirmeye, *her alanda* girişimlerini ve sorumluluk duygularını kamçılamaya özel önem vermek... Kapitalizmi ve üretim araçlarının özel mülkiyetinin egemenliğinde oluşan alışkanlıkları tamamen yenmenin en önemli, belki de tek yolu budur. Bu amaca, ancak yığınları yeniden eğitmeye yönelik yavaş ve ardıcıl bir çalışmayla ulaşılabilir... Emekçi halkın sendikalarda daha da geniş örgütlenmesi için çalışmak, bu açıdan aşırı öneme sahiptir... Sendikal hareketin eski, kalıplaşmış biçimleriyle kendimizi sınırlandırmamalıyız. Bir yandan sendikaları *sistematik bir biçimde ekonomiyi yöneten organlara dönüştürmeliyiz...* Öte yandan sendikalar daha

büyük ölçüde emekçi yığınların bir bütün olarak *emek eğitimini ve sosyalist eğitimini sağlayan organlar* olmalıdır. Böylece yönetime katılmanın pratik deneyimi, işçilerin daha geri kesimlerine *işçilerin öncüsünün denetimi altında yayılacaktır.*" (Lenin, c.29, s.111-113) (abç).

Sendikalar ve devlet

Şimdi sosyalizmde devlet-sendikalar ilişkisini görelim. Yukarıda, kapitalizmden miras kalan bürokratik devleti karşıtı ile, yani yığınlar tarafından yönetimle, demokrasiyle değiştirmede sendikalara özel, kilit bir rol düştüğünü söylemiştik. Lenin için bu rol, hiç kuşkusuz, sendikaların giderek ekonominin yönetilmesini bir bütün olarak üstlenmeyi öğrenmelerini, bütün üyelerini bu yolda eğitmelerini içeriyordu. Lenin'in sosyalizmde sendikalar için belirlediği perspektif ve uzun dönemli amaç böyledir. Onun devrim sonrasında bu konudaki bütün konuşmalarında ve yazılarında bu perspektif vardır.

Örneğin, Ocak 1919'da yapılan 2. Tüm-Rusya Sendikalar Kongresi'nde Lenin, Menşeviklerin sendikalar için öne sürmüş oldukları "meşhur bağımsızlık belgesi"ni eleştirerek, sendikaların proletarya devletinden "bağımsız" olmaya uğraşacaklarına, devletin "ana siyasal organı", "işçi sınıfı siyasetinin kurucuları" olmayı hedeflemeleri gerektiği fikrini öne sürdü.

"Bugün artık proletarya diktatörlüğünü sadece ilan etmekle kendimizi kısıtlayamayız. Sendikalar hükümetleştirilmelidir. Devlet organları ile kaynaştırılmalıdırlar. *Büyük ölçekli endüstrinin kurulması işi tümüyle onlara emanet edilmelidir.*" (Lenin, c.28, s.424) (abç)

Lenin'in çizdiği bu *teorik perspektif*, ancak, geri kalmışlık ve savaşın yol açtığı yıkım koşulları altında yürütülecek uzun ve çetin bir savaşım sonucunda ve de ancak bu son derece güç koşulların baskısı altında belirlenen bir dizi ara adım aracılığıyla gerçekleşebilirdi.

Bu yüzden Lenin, bu teorik perspektiften sözettiği her yerde aynı zamanda bunun bir zaman ve çaba işi olduğunu, bu hedefe ilerlerken arada bir dizi adım gerekeceğini vurguluyor. Örneğin şöyle diyor:

"Pratik deneyimimizden önümüzdeki acil adımı saptamayı da öğrenmemiz gerekiyor. Şu andaki görevimizin özü budur. Ve de kararda, *sendikalar şu anda devlet işlevlerini keyfi olarak üstlenmeye kalkışsalar, sadece işleri batırırlar* dendiğinde kastedilen tam da budur." (Lenin, s.28, s.424-425) (abç)

Sendikaların tüm ekonominin yönetimini üstlenmek yönündeki sonul hedeflerini hemen gerçekleştiremeyecekleri, bunun için uzun bir *hazırlık ve eğitim* döneminden geçmeleri gerektiği gerçeği, şunları anlatır:

Birincisi, sendikalar devlet organları değildir ve olamazlar. Ancak ekonomiyi yönetme işini üstlendikleri zaman devlet organları olacaklardır ki, bu da uzun bir zaman işidir.

İkincisi, bütün bu dönem boyunca sendikalar en başta bir *okul*durlar. Lenin'in sendikaları "komünizm ve yöneticilik okulları" olarak niteleyen ünlü tezi bunu anlatır.

Üçüncüsü, işçilerin çoğunluğu ekonominin yönetimini tümüyle üstlenebilecek düzeye gelene kadar, bu iş mutlaka uzmanlardan ve devlet görevlilerinden oluşan küçük bir azınlık tarafından yürütülecektir. Bu durum, özellikle geri kalmış bir ülkede, bürokrasinin varlığını sürdürmesini ve bürokrasiye karşı savaşımı kaçınılmaz kılacaktır. Lenin, bürokratik çarpıtmalara karşı savaşıma sosyalizm altında *sınıfsal olmayan* "ekonomik savaşım" diyor. (Lenin, c.32, s.100)

Biz burada sadece ilk noktaya değinebileceğiz. Bu noktada iki değişik sapma sözkonusu olabilir. *Birincisi*, sendikalar henüz ekonomiyi yönetmeye başlamadan, yani *içeriği* dolmadan, onlara bugünden *biçimsel* olarak devlet organları gözüyle bakmaktır ki, bu sendikaları bürokratik bir biçimde devlete bağımlı kılmak anlamına gelir. Bugün sosyalist ülkelerdeki uygulama da bu yöndedir. Yürükoğlu yoldaşın deyimiyle sendikalar, "bir devlet kurumu gibi çalışıyorlar".

Bu tür bir bürokratik çarpıtma, sendikaların bir gün tüm ekonomiyi yöneten organlar olma aşamasına gelmelerini *zorlaştırır*, çünkü girişimi ve sorumluluk duygusunu boğazlar. Sendikaların üst yönetimlerini atamalı memurlara dönüştürerek, kendi eliyle sendikalara bürokratizmi taşır ve sendika yönetimini sendika tabanından koparır.

İkinci sapma, devletin, özellikle ekonomik alanda, kısmen ya da tamamen, *bugün varoldukları biçimde* sendikalara bağımlı kılınmasını öne süren istemin şu ya da bu biçimleridir. Bu, komünist partisini ve proletarya diktatörlüğünü yadsıyan anarko-sendikalist bir sapmadır.

Sosyalizmde sendikaların niteliğinde ve konumundaki çelişki

Yukarıda bütün söylediklerimizden anlaşılacağı gibi, sendikaların yeri ve rolü sorunu, öyle kolay "çözülür" cinsten, basit bir sorun değildir. *Sendikalar, kapitalizmden komünizme geçiş aşaması olan sosyalizmin ta bağrında yatan bir çelişkiyi barındırmaktadırlar.*

Sendikalar, bir yandan bütün işçileri, ileride yine kendileri aracılığıyla tüm ekonominin yönetimini üstlenebilecek bir düzeye yükseltmekle görevlidir.

Öte yandan, sendikalar ve işçiler bu düzeye erişene dek (ki bu en başta üretim güçlerinin gelişmesine bağlıdır), ekonomide ana sorumluluk ve yetki devlet de, ya da devletin ve partinin atadığı menecerlerde yatar. Bu böyle olduğu sürece sendikaların görevi, işçilerin maddi ve manevi çıkarlarını devlete ve ekonomik menecerlere *karşı* savunmaktır. Bu görev, devlet işletmeleri kâr temelinde çalıştırıldığında özellikle öne çıkar.

Sözünü ettiğimiz çelişki, kendini sosyalizm altındaki "ekonomik olmayan sınıf savaşında" gösterir. Her savaş gibi, bu savaş da sertleşip patlayabilir. Devlet, sendikaları bürokratik bir biçimde kendine bağlamakta ve işçilerin maddi ve manevi çıkarlarını gözardı etmekte direnirse, bu olacaktır. İşçiler küçük burjuva anarko-sendikalist etkilere kapılırlarsa da bu olacaktır. Polonya'da her iki durum da gözlenmektedir.

Böyle bir durum ortaya çıktığında, ana suçun Komünist Partisi'nde yattığı gizlenemez. Çünkü parti hem devlet aygıtında hem de sendikalarda egemendir. Parti bunalımı çözemezse, sosyalizmin, açılan gedikten içeri dolan karşı-devrimin baskısı altında çökmesi gerçekten büyük bir tehlike olur.

Lenin, bu çelişkinin ve savaşımın varlığını ve nedenlerini açıkça tartışmıştı. Ve bunların yol açacağı bunalımı çözebilecek tek güce de işaret etmişti: Okuyalım:

"Buraya dek bütün söylediklerimizden açıktır ki, sendikaların çeşitli işlevleri arasında birtakım çelişkiler vardır. ...Bu çelişkiler rastlantısal değildir ve daha birkaç onyıl sürecektir. Çünkü kapitalizmin ve küçük üretimin kalıntıları varolduğu sürece, bunlar ile sosyalizmin genç filizleri arasında toplumsal sistem çapında çelişki kaçınılmazdır.

"Buradan çıkaracağımız iki pratik sonuç vardır. Birincisi, sendikal çalışmaların doğru bir biçimde yürütülmesi için, sendikaların işlevlerini doğru anlamak, onları doğru örgütlemek yetmez. Ayrıca özel bir duyarlılık gereklidir. Yığınların düzeyini daha yüksek bir kültürel, ekonomik ve siyasal aşamaya en az bir sürtüşmeyle çıkarmak amacıyla, her somut durumda yığınlara özel bir biçimde yanaşabilme yeteneği gereklidir.

"İkincisi, yukarıda saydığımız çelişkiler kaçınılmaz olarak uyuşmazlıklara, anlaşmazlıklara, sürtüşmelere vb. yol açacaktır. Bunları anında çözmek için yeterli otoriteye sahip bir yüksek organa gereksinim vardır. Bu yüksek organ, Komünist Partisi ve tüm ülkelerin komünist partilerinin uluslararası federasyonu, Komünist Enternasyonal'dir." (Lenin, c.33 s.193)

Mikrofonda yarenlik

TKP'nin Sesi radyosu "Mikrofonda Yarenlik" adlı yeni bir yayın dizisine başladı. Buram buram oportünizm kokan bu yayında, yığınların kolayca anlayabileceği bir dil kullanmak adına propaganda-ajitasyonun komünist içeriği yok ediliyor. Yığın kuyrukçuluğu yapılıyor. Bu, aynı zamanda, Türkiye işçi sınıfına bir hakaretdir. Onun bilinç düzeyini ve savaşım deneyimini küçümsemektir.

Menşevikler böyle yaparak kendi zavallılıklarını ve komikliklerini gösteriyorlar. İşçi sınıfımız menşevik şarlatanlara devrimle yanıt verecektir. Aşağıda, sözü geçen yayınlardan birini aynen veriyoruz.

"Paşalar cuntası yasak üzerine yasak çıkarıyor. Bir bakıma, paşalar cuntasının yaptıkları, kanlı padişahlara, Abdulhamitlere rahmet okuttu.

"Bu şimdiki cuntanın, Amerikancı paşaların kurduğu bir hükümet var. Bir de bunun başına diktikleri bir amiral eskisi var, Ulusu. Ulusu çıktı ulu orta memleket düze çıktı dedi, Şubat'ın 8'inde. Ayın 9'unda *Günaydın* manşet attı. Enflasyon hortladı halk ürkmeye başladı diye.

"Ya, işte böyle Emine bacı, Ahmet usta. Yaşam zehir zemberek, ateşten gömlek. Komünistler tüm bunları sergilemekten büyük acı duyuyor. Anayurdumuzun adı kutsal Anadolu. Ne ki bu güzel Anadolumuzda nasırlı elleri, çıplak ayakları ile halkımız dert içinde yüzüyor.

"Suçlu kim? Allahsız sömürücü düzendir. Holdingler üzerine holding kuran, Amerikanı ile İngilizi ile har vurup harman savuranların düzenidir.

"Ulusu düzlüğe çıktık diyor. Evet, vurguncular, halkı soyup soğana çevirenler düzlüğe çıktılar.

"Bir faiz dalgası çıktı. Dar gelirliler denize düşenin yılana sarılması gibi bu faiz ejderine sarıldı. Yapılan hesaplara göre bankacılar bu furyadan 500 milyon lira vurmuşlar. Bu paralar gitti gider. İş Bankası'na, Garanti Bankası'na aktı gider. Paralarını kaptıranlar yaylaların önünde kuyruk oluyorlar, düzenin anarşisini bozuyorlar.

"İşçi sendika, köylü toprak der. Halk özgürlük demokrasi der. Bıktık usandık 60 yıldır sıkıyönetimlerden der. Ağızdan ağıza, kulaktan kulağa dünyanın dört köşesine yayılıyor cuntanın halka kan kusturttuğu. İşkenceler ortaçağı, padişahların yaptıklarını geride bırakıyor.

"Cuntacılar yeni yeni yasalar çıkarıyorlar. Paşaları bir de çileden çıkaran başka bir şey var. Ordudaki kıpırdanmalar. İlerici, yurtsever olduğu için yüzlerce subay ve astsubayın tutuklandığını dış basın yazdı. Ateş olmayan yerden duman çıkmaz derler. Paşaların Amerikancı politikasından nefret duyan, dangalak Wainbergerlere, çılgın Reaganlara karşı savaşı göze alan gerçek yurtseverler vardır.

"Cuntacı paşalar Erzurum'a gitti. Pasinlerde, Palandökenlerde kış manevraları yapıyorlarmış. Savaş oyunları yapıyorlar, Amerika'ya yeni üsler veriyorlar.

"Halkımız, 45 milyon, barış, ekmek, iş, özgürlük istiyor. Mikrofonda yarenliğimizi böylesi bir dilekle kapatalım sevgili dinleyiciler."

İ.H. Aziz'in mektubu

İşçinin Sesi'nin 21 Aralık 1981 tarihli, 181-182. sayısında, imzasız olarak *"Kıbrıs Türk Toplumunun Geçmişi — Tarihsel Gelişmeler"* adlı kitabımdan alıntılar verilmiş, olumlu yanlar vurgulanmış, bazı noktalar üzerinde eleştiri yapılmıştır.

Kitabımda işlenen konuya ve görüşlere gazetenizde bu biçimde olsun yer vermenize teşekkür ederim.

Ancak bazı noktalar üzerinde yaptığınız eleştiriyle çıkardığınız sonuçlar ve değerlendirmeleriniz, yanlışlara ve yanlış anlamalara yol açıyor. Bu nedenle eleştirdiğiniz noktalara daha fazla açıklık getirmek amacıyla bu yanıtımı gönderiyor, gazetenizde aynen yayınlanacağına inanıyorum.

1)Eleştirdiğiniz birinci noktada, "Kıbrıs'da sömürgeciliğe karşı bağımsızlık savaşının enosis hedefiyle ve burjuva hegemonyasında yürütülmüş olması, Türk ulusçuluğunu kışkırtıcı bir etki yapmıştır" diyerek, bu olguyu siz de kabul ediyorunuz. Yani bağımsızlık için hedefin enosis olması Kıbrıs'daki koşullarda birleştirici olmamış, bölücü olmuştur.

Bu olguyu değerlendirerek biz, "mücadelenin hedefi üzerinde ciddiyetle durulmalı, hedef yeniden gözden geçirilmeli ve daha isabetli bir yol çizilmeliydi" görüşünü belirtiyoruz. Bununla da, bağımsızlık savaşında Rumlarla Türkleri birleştirici bir hedef — Bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti — saptanmasının daha isabetli bir doğrultu olacağını savunuyoruz.

Daha sonraki paragrafda, "bağımsızlık savaşının bölücü sonuçları olmuştur" diyorsunuz ve bunun nedenini, savaşın, "burjuvazinin hegemonyasında" olmasına bağlayarak "karşı çıkılması gereken de burjuva ulusçuluğudur" diyorsunuz. Yani enosis hedefiyle yürütülen bağımsızlık savaşı solun hegemonyasında yürütülmüş olsaydı, ulusçuluktan ve şovenizmden arınmış mı olacaktı? Ve solun hegemonyasında enosis hedefiyle yürütülen bağımsızlık savaşına Kıbrıslı Türkler de katılacak mıydı?

Burada asıl yanlış olan görüş, bağımsızlık savaşının Kıbrıs'ın somut koşullarında enosis doğrultusunda doğru olduğu yargısı ve enosis için yürütülen bir savaşa Kıbrıslı Türklerin katılmış olacağını sanmaktır.

Kıbrıs'da bağımsızlık savaşının hedefi Rumları, Türkleri ve diğer uluslardan toplumları birleştirici bir doğrultuda olmalı ve tüm halkın bu savaşa katılması için uğraş verilmeliydi. Şimdi de tereddütsüz tutulması gereken yol budur.

Enosis hedefiyle adadaki Türk faktörünü dikkate almayan, küçümseyen, ulusçu, şoven bir tutum izlendi. Adayı etki alanından çıkarmak istemeyen İngiliz-Amerikan emperyalizmi de böl-yönet taktiğiyle bir yandan şoven Rum unsurunu Türklere; enosise karşı olan Türkleri de Rumlara karşı kışkırttı ve enosis hedefini, bağımsızlık savaşını batağa saplatmak için bir araç olarak kullandı. Nitekim, Makarios'un "arzu edileni" yani enosisi terkedip, "mümkün olanı" elde etme doğrultusuna yönelmesinden sonra bile emperyalizmin güdümündeki aşırı Rum unsurlar EOKA-B'de örgütlenerek Makarios'un karşısına, yani bağımsızlık savaşının karşısına çıkartıldı ve 1974 olayları sahnelendi.

Tekrar özetleyecek olur-

İşçinin Sesi'nin 181-182. sayısında İ.H.Aziz'in
"Kıbrıs Türk Toplumunun Geçmişi — Tarihsel Gelişmeler"
adlı yapıtı üzerine bir yazı yayınlamıştık. Bu yazıya ilişkin olarak kitabın yazarı gazetemize bir mektup yolladı. Mektubu aynen veriyoruz.

sak, yanlış olan bağımsızlık savaşının hedefinin Kıbrıs halkının ortaklaşa kuracağı Bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti değil de enosis olmasıydı. 1950'li yılların başında bu hedef için EOKA örgütü örgütlenirken, yürütülecek bağımsızlık savaşından sadece Türkler değil Rum solu da dışlanmıştı. Ve benim kitabımda eleştirdiğim, vurgulamak istediğim noktalar bunlardır.

Kitabımda solun eleştirisine girmiş değilim. Sadece bir cümle ile solun da enosis çizgisini izlemesine karşın EOKA'nın saldırısına uğradığını belirttim. Bununla da, solun yanlış bir taktik uyguladığından ziyade EOKA'nın hedefinde ulusçu, şoven, halk kitlelerinden soyut bir taktik izlediğini vurgulamak istedim. Ayrıca, daha sonraki paragrafda, "geçmişte işlenen yanlışların bütünüyle açıklığa kavuşturulması için gelecekteki araştırmacıların EOKA-TMT ilişkisi üzerinde dikkatle duracağı" görüşünü savundum.

Halk üniversitesinde yaptığım ve kitaba aktardığım konuşmada partilere ve tutumlarına değinmek konu dışı olduğundan, solun izlediği enosis politikasına değinmedim, değinemezdim. Bu nedenle enosis konusuna tarihsel bir aşama olarak genel açıdan değindim. Siz, "solun hatası enosisi savunmaktan çok, bunu yaparken Türk toplumunun haklarını tanımamak, bağımsız bir siyaset izlemeden enosis korosuna katılmak olmuştur" diyorsunuz ve bu teşhisi koyarken başka yerlerdeki görüşlerinizle açıkça çelişkiye düşüyorsunuz.

Solun 1950'den önce bağımsızlık çizgisini terkedip enosis çizgisini benimsemesi ve 1950'deki plebisite katılması, Kıbrıslı Türklerle ilişkiler ve 1974 olaylarıyla sonuçlanan gelişmeler açısından isabetli olmamıştır. Bu, üzerinde özel olarak durulması gereken ayrı bir konudur.

2) "Yazar... bağımsızlık savaşın karşı bir konuma düşüyor ve Rumların enosis hakkını da tanımıyor". "Bu çok yanlıştır" şeklinde belirttiğiniz görüşe gelince. Bu görüş, bence, isabetsiz bir değerlendirmedir. Enosisin yanlış bir hedef olduğunu savunmak, halkların kendi yazgısını belirleme ilkesine karşı olduğum veya böyle bir konuma düştüğüm anlamına gelmez. Böyle bir değerlendirme de yanlıştır, yapılamaz.

Kıbrıs'ın somut koşullarında İngiliz-Amerikan emperyalizmi adayı etki alanından çıkarmak istemiyor. Grivas gibi ajanları vasıtasıyla EOKA hareketini etkiliyor, yöneltiyor, Türklere saldırtıyor. Beri yandan TMT'yi örgütleyerek Rumlara saldırtıyor, böl-yönet politikasını uygulayarak masum insan kanı akıtıyor, evlerini yaktırıyor, kin ve nefret kışkırtıyor. Ve ben enosis hedefinin yanlış olduğunu, bağımsızlık savaşında Rumlarla Türkleri birleştirici daha isabetli bir yol çizilmiş olması gerektiğini savunurken, Rumların enosis hakkını inkar etmiyorum. Enosisin geriye tepen bir silah olduğunu, hem Türklere hem Rumlara ve adada yaşayan diğer toplumlara felaket getirdiğini, bağımsızlık savaşında kesin devrimcilik ve duygularla yola çıkılamayacağını, savaşımın hedefinin somut iç ve dış koşullar dikkate alınıp saptanması gerektiğini savunuyorum. Bu açıklamadan sonra da, "bağımsızlık savaşına karşı bir konuma düş; tü(güm)" görüşü, eleştiriyi yapanın Kıbrıs'daki somut olayları ve gelişmeleri, kişileri ve görüşlerini bilmeden ileri sürdüğü kişisel görüş niteliğini aşmıyor.

3) Eleştirinin üçüncü noktasında "enosisden vazgeçen Makarios" görüşüne yukarıda kısmen yanıt verdim. "Aynı mantıkla bugün taksim istemiyen Türk burjuva kesimleri" gibi paragraftaki diğer cümleler, eleştirmenin Kıbrıs'daki somut ayrıntıları yeterince bilmediğini kanıtlıyor. Eleştirinin özü dışında bulunan bu noktaları yanıtlamayı gereksiz görüyorum.

4) Üçüncüye bağlı dördüncü noktada "yazar... kendinin de solcu olduğunu düşündürtüyor ama 'devletimiz' diye konuşuyor". "Oysa Kıbrıs'in hangi kesimine bakılırsa bakılsın devlet burjuvazinindir" deniliyor. Her şeyden önce, bu görüşe göre Kıbrıs'da tek bir solcu bile yoktur, çünkü "devletimiz" demeyen kişi de yoktur. Meclise üye olan Papayuannu ve diğer on bir parti üyesi ve kendilerini yasama organına seçen parti üyeleri de "solcu değildir". Ayrıca, Kıbrıs'da iki devletten bahsetmenin bölünmeyi kabul etmek anlamına geldiğine ve bunun doğru olmadığına dikkati çekmek isterim. Bu konuda yapılan eleştiri de Kıbrıs'daki somut koşulların ya bilinmediğini ya da yanlış değerlendirildiğini ve böylesi bir görüşle yine sadece "bilimsel tartışma" yapıldığını gösteriyor.

Biz burada bağımsızlığı ortadan kaldırılmak, bölünmek ve yokedilmek istenen bir ülkenin yurttaşlarıyız. Emperyalizme karşı verilen ölüm-kalım savaşının bu aşamasında "devlet kimindir" tartışmasının içinde bocalamanın isabetsiz ve gereksiz olduğuna inanıyoruz. Adanın tam bağımsızlığı için emperyalizme karşı savaşımda tüm devrimci-demokratik güçlerin güçbirliğine inanıyoruz. Benim de bu platform içinde uğraş vermem "ortaklığın da ötesinde bir birlik kurul(duğu)" şeklinde yorumlanırsa, güçbirliğini savunan örgütlü sol da eleştirilmiş oluyor ve "solun tam da bu yanlışa düşmemesi gerektiği" görüşü hem havada kalıyor, hem de sekterlik oluyor.

Atatürk'e ilişkin eleştiriye gelince. Atatürk'ün ve Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne geçiş döneminin sınıfsal açıdan eleştirisini yapmıyorum. Konuşmamda emperyalizmle işbirliği içinde olan Türkiye yöneticilerinin Kıbrıs konusundaki olumsuz rolünü belirtmeye çalıştım. Ne "Atatürk'ü tüm günahlarından arındır(mak)" gibi bir görüş belirttim, ne de böyle bir eleştiri yaptım.

"Yabancılara hizmet etmezse tümüyle Türk burjuvazisi ya da onun yabancılara hizmet etmeyen kesimleri hoş karşılanmış oluyor" şeklindeki ortaya atılan görüş de adını vermeyen eleştirmenin görüşünden öteye bir anlam taşımaz.

Sonuç: *İşçinin Sesi* eleştirmeni hangi koşullar altında ve hangi güçlükler karşısında yapıldığını bilmediği bir yazıyı kendi görüşleri açısından eleştirdi. Yapılan eleştiri de somut gerçeklerden kopuk olduğu için yanlış çözümlemelere ve görüşler ileri sürmesine neden oldu.

Son olarak da Tarımsal Araştırmalar Enstitüsü'nün bir okul olmadığını, tarım alanında araştırmalar yapan bir kuruluş olduğunu belirtmek isterim.

En iyi dileklerimle.

İ.H.Aziz'e yanıt

İ.H.Aziz'in mektubuna yanıtımızı anlaşma tabanını daha da genişletmek, dostça diyologu sürdürmek amacıyla yazıyoruz.

Gazetemizin 181-182. sayısında tanıttığımız *"Kıbrıs Türk Toplumunun Geçmişi — Tarihsel Gelişmeler"* başlıklı kitabın yazarı olan Dr.İbrahim Aziz'den aldığımız mektubu, bu sayımızda aynen yayınladık.

Mektuptan görüleceği gibi, İbrahim Aziz, bizim kitabı tanıtma yazısında yöneltti̇ğimiz eleştirileri yanıtlıyor. Bu yazışmayla fikir birliği geliştiği ve dostça bir diyalog kurulduğu için mektubu sevinçle karşılıyoruz. Dr. Aziz'in mektubuna yanıtımızı anlaşma tabanını daha da genişletmek, dostça diyalogu sürdürmek amacıyla yazıyoruz.

Dr. Aziz'in mektubunda değindiği noktalara aynı sıra içinde biz de değinelim.

1) İlk olarak, şunu belirtelim ki, biz ne kitabı tanıttığımız yazıda, ne de başka yerde Kıbrıs'da bağımsızlık savaşının enosis hedefiyle verilmesi doğruydu, solun enosisi savunması yanlış değildi demedik. Biz bu konuya değinirken, geçmişin genelde çıkan derslerini vurguladık. Burjuva hegemonyasının zararlı sonuçlarına, solun bağımsız bir siyaset gütmesinin, burjuva ulusçuluğunun her türüne karşı çıkmasının önemine v.b. değindik.

Bunlar, Kıbrıs'ın geçmişinden çıkan genel, hangi somut koşulda olursa olsun geçerli derslerdir. Oysa enosis böyle genel, kategorik, hangi somut koşulda olursa olsun geçerli bir yanlış değildir. Dünyada ve bölgede öyle koşullar olabilir ki, Kıbrıs'in Yunanistan'la birleşmesi uluslararası proletaryanın çıkarına uygun düşebilir. Bu nedenle de, enosis hedefine örneğin teorik bir yanlışa duyulan tepki gibi kategorik bir tepki duymak doğru değildir.

Hedef kendi içinde nasıl değerlendirilirse değerlendirilsin, asıl kategorik tepki duyulacak yön burjuva hegemonyası, burjuva ulusçuluğudur. Bunlar, o gün için istenen bir hedefin bile, zararlı sonuçlar doğurmasına yol açar. İşte Türkiye örneği: Kemal bağımsızlık hedefiyle yola çıktı ama burjuva hegemonyasında kurulan Türkiye cumhuriyetinde Kürt halkına baskı yine bölücü sonuçlar doğurdu. Yani burjuvazinin ağzında yalnızca "Türk faktörünü dikkate almayan enosis hedefi" bölücü sonuçlar doğurmuyor. Burjuvazi bağımsızlık hedefiyle çıksa, bu kez de örneğin, Kürt halkını dikkate almayarak yine halkları bölücü sonuçlara götürüyor.

Sorunun özü burjuvaziye karşı savaşım vermektir. Bu nedenle biz Kıbrıs'ın geçmişinde de burjuva ulusçuluğunun verdiği zararları öne çıkarmanın doğru ve bizim konumumuzda yeterli olduğuna inanıyoruz.

Aynı nedenle, solun hatası enosisi savunmaktan *çok*, bunu yaparken Türk toplumunun haklarını tanımamak oldu diyoruz. Burada da Rum solu açısından burjuva ulusçuluğuna karşı durup duramamanın ana ölçütü Türk toplumunun haklarını savunup savunmamaktır. Enosis hedefi yanlışsa, bu yanlışı Türk toplumunun haklarını savunarak yapmak başkadır, savunmadan yapmak başkadır. İki yanlış arasında nitelik farkı vardır. Bir yanlış ötekinden daha büyük ve derindir. "Solun hatası enosisi savunmaktan *çok*..." bu anlama gelir.

2) Dr. Aziz mektubunda, Rumların enosis hakkını inkar etmediğini yazıyor. Bizim açımızdan yazışmanın en somut yararı, Dr. Aziz'in böyle düşündüğünü öğrenmek oldu. Dr. Aziz bu düşüncesini kitaba da katmış olsaydı, bu konuda eleştiriye dayanak kalmazdı. Ama katmadığı için, kitaptaki eksiklik ortadan kalkmıyor.

Enosis'in bir hak olduğunu belirtmek küçücük bir cümle ama adada halkların gönüllü birliği açısından can alıcı önem taşıyor. Enosis Kıbrıs Rum kesimini ilgilendiren hassas bir konudur. Yanlış olduğu düşünülebilir, söylenebilir. Ancak, adadaki Kıbrıslı Türk komünistler, solcular, demokratlar enosise karşı konuşurken, bir hakkın kullanılmaması yönünde görüş belirttiklerini unutmamalı ve hakkı tanıdıklarını açıkça, yüksek sesle söylemelidirler. Yoksa, aynen eskiden solun "enosisi savunmaktan çok", savunurken Türk toplumunun haklarını tanımamakla yaptığı hatayı yapmış olurlar. Enosise karşı konuşurken, bu hakkın tanındığı mutlaka belirtilmelidir.

Bu yalnızca Rumları itmemek açısından değil, Kıbrıslı Türk işçileri, emekçileri doğru bilinçlendirmek, burjuva ulusçuluğuyla farklılıkları sergilemek açısından da önemlidir. Halkların gönüllü birliği karşılıklı hakların tanınmasıyla doğan güven temelinde gerçekleşebilir.

Dr. Aziz'in bağımsızlık savaşı konusundaki açıklamaları da bizce çok yararlı oldu. Yalnızca kitapta söylenenlerle, bu konuda yanlış anlama nesnel olarak kaçınılmazdı. Enosise şiddetle karşı çıkılırken, o zamanlar hedefin ne olması gerektiği net olarak belirtilmeyince kitapta bu noktada bir boşluk kalıyordu. Mektup bu boşluğu doldurdu.

3) Bu noktada bizim eleştirimizin yine Kıbrıs'ın somut koşullarını somut ayrıntılarıyla bilip bilmemekle pek ilişkisi yoktur. Şu kadarını biliyoruz ki, her ülkede burjuvazinin çeşitli kesimleri vardır ve Kıbrıs'da da örneğin Makaryos — Grivas ayrımı yapacak olursak, Makaryos "iyi" burjuva kesimi sayılır. Bizim eleştirimiz, "iyi" burjuva kesimlerin bile suçlu olduğunun belirtilmemesi, onların aklanmasıdır.

Ayrıca, aramızda bulunan Kıbrıslı yolaşlarımızdan öğrendiğimiz oldukça ince ayrıntılar vardır ki, somut olarak Makaryos'un halklar arasına düşmanlık tohumları eken birçok davranışını içeriyor. Bunlara girmeye gerek yok, çünkü birinci noktada belirttiğimiz ve dördüncü noktada oldukça somut açıldığı gibi, sorunun özü burjuvaziye tutumdur.

4) "Devletimiz" konusu yürüyen tartışmanın altında yatan kızıl bir şerittir.

Önce iki ayrı devlet konusuna değinelim. Kukla bir "federe devlet" olduğundan ve iki ayrı hükümet kurulduğundan, biz, kesimler arası bir seçim yapan çıkarsa diye iki kesimi de vurgulayalım dedik. Yoksa, bu konuda Kıbrıs'ta yaşayan halkların isteğini, yargısını destekliyoruz.

Asıl tartışma devletin ulusal sahipliği değil sınıfsal sahipliği konusundadır. Ve bu konu da gerçekten bilimsel tartışma çerçevesindedir. Bilimsel olarak, her devletin bir sınıf özü vardır. İşçiden, emekçiden yana olanlar, burjuvazinin devletine, en "iyi" burjuva kesim bile hükümette olsa, "devletimiz" demezler, dememelidirler.

Siyasal hiçbir gerekçe, işçi sınıfının temel çıkarlarının, yani bilimin tersine propaganda yapmayı haklı çıkarmaz. Bir kez, devletin sınıf özünü açıklamak, sürekli yapılması gereken propaganda-

nın parçasıdır. Bilinç vermenin aşaması yoktur. Doğru bilinç vermenin tüm devrimci demokratik güçlerin birliğiyle çeliştiğini düşünmek, ideolojiden ödün vermek, bağımsız siyaseti rafa kaldırmak, başka güçlerin kuyruğuna takılmak ve sonunda devrimci demokratik güçlerin başarısını engellemektir. İkincisi, "devlet kimindir tartışması içinde bocanlamak" istenmiyorsa, hiç olmazsa "devletimiz" de denmesin. Bu düpedüz yanlış bilinç vermektir. İkisinin de bilimsel adına girmiyoruz.

Atatürk ve Türkiye konusuna gelince. Kitapta Türkiye'nin sefalet içinde kalması, Osmanlı İmparatorluğu'nun kalıntıları olan, Atatürk dışında kalan çağ dışı güçlere bağlanıyor. Bu Atatürk'ü tüm günahlardan arındırmaktır. Bugünü doğru anlamak önünde ciddi bir engeldir.

Yine kitapta, şimdiki Lala Mustafa'ların yabancı çıkarların icra organı oldukları söyleniyor, Türkiye'yi yabancı çıkarlara teslim etmiş bulunan Türkiye yöneticilerinden söz ediliyor. Hep yalnızca yabancı çıkarların icrası dikkat çekiyor. Bunun nedeni Atatürk'den beri "gelişen" yerli çıkarların anlaşılamamasıdır. Türkiye yöneticileri, yalnızca yabancı çıkarlar için değil, kendi sömürgeci özlemleri için adayı işgal ettiler. En "iyi" burjuvazinin sözcüsü Ecevit hükümetteyken, "devletimiz"(!) 1974'de adaya "barış" götürdü. Aynı "devletimiz" 12 Eylül 1980'de ülkeye "barış" getirdi, faşizmi dayattı!

Sonuç olarak, yürüyen bu tartışma, Kıbrıs'ın ya da Türkiye'nin somut koşullarından kaynaklanmıyor. Dr. Aziz'in de belirttiği gibi, bu bilimsel bir tartışmadır. Ancak küçümsenecek, "sadece" bilimsel bir tartışma değildir, siyasal olarak can alıcı önem taşımaktadır. Bu nedenle, kurulan dostça diyaloğun gelişmesini dileriz.

Emperyalizme, adayı işgal eden sömürgeci Türkiye ordusuna ve burjuvaziye karşı savaşımda Türkiyeli komünistler Kıbrıs işçi sınıfının yanındadırlar. Yaşasın proletarya enternasyonalizmi.

Güvenlikli çalışmaya önem v rilm lidir

Türkiye'de ve Avrupa'da faşist cuntaya karşı tepkiler yoğunlaştıkça cuntanın başları hırçınlaşıyor. Özellikle Avrupa Konseyi ve Avrupa Parlamentosu'nun son kararlarıyla çılgına dönen faşist yönetim Avrupa'daki Türkiyeli örgütlere karşı yeni saldırı yöntemleri örgütleme peşindedir. Cunta "yurtdışındaki hainlerin" yani komünistlerin, devrimcilerin ve demokratların "hadlerini bildirmeye" hazırlanıyor. Gazeteler cuntanın yeni girişimlerine heyecanla sarıldılar. *Hürriyet* Gazetesi şöyle diyor:

"Nihayet harekete geçiyoruz. Yurtdışında emniyet ateşelikleri kuracağız. Ciddi önlemler almayı kararlaştıran Ankara dış güvenlik örgütünü A'dan Z'ye yeniden gözden geçiriyor."

İçişleri ve Dışişleri Bakanlığı'nda özel bütçeler hazırlandı. Bütçe yüz milyonluk bir harcamayı öngörüyor. Faşist cunta kişi başına ödül koydu. İçişleri Bakanı Selahattin Çetiner, seçilen personelin yurtdışına gitmeden önce bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirmesi, gidilecek ülkenin özellikleri konusunda bilgilendirilmesi için eğitimin gerekli olduğunu vurguladı. Öte yandan gidilecek ülkenin polis örgütleriyle ilişkiye geçilecek.

Cuntanın bu yeni saldırı yöntemi, her yönüyle uygulanmaya konulacaktır. Cuntanın tayin edeceği her MİT görevlisi faşist örgütlerle birlikte harekete geçecektir. Komünistlerin bu konuda büyük bir titizlik göstermesi gerekmektedir. Örgütler içine sızmayı önlemek, dikey örgütlenmeye ağırlık vermek özel bir önem taşıyor. Parti içinde dikey iletişim yeterince iyi örgütlenmezse yaşamın zorlamasıyla kendiliğinden gelişecek yatay ilişkiler zaman içinde tüm örgütleri büyük tehlikeye atar. Faşist cuntanın son saldırı önlemleri, TKP II. Leninciler Konferansı'nın *Konspirasyon ve Kadro Güvenliği* üstüne alınan kararlarında şöyle özetleniyor:

"Partide tüm yatay kanallar çok zorunlu ayrıcalıklar dışında kaldırılmalıdır. Bütün birimler dikey ilişkiler temelinde oluşturulmalıdır. Parti eğitimi sekreterler eliyle yürütülmelidir. Partinin sempatizan halkları ve çevresel örgütleri bu döneme uyan eylem biçimleri ile olabildiğince genişletilirken partiye üye almada geçen döneme göre daha tutucu davranılmalıdır." (*TKP II. Leninciler Konferansı Kararları*, s.112)

"Partinin ve yönetici yoldaşların evleri aynı komite üyesi yoldaşlar, alt örgütler tarafından hiçbir koşul altında bilinmemelidir. Bu evlerin yaşayış biçimleri çevreden koparılmamalıdır." (agy, s.114)

"Konspirasyon bir yönüyle küçük küçük tek başına önemsiz görünen bir sürü basit önlemden oluşan bir bütündür. Her küçük parça tek başına ne denli önemsiz görünse de uygulanmadığında bütünü tehlikeye sokar. Yeni dönemde en küçük önleme boş verilemez." (agy, s.113)

II. Leninciler Konferansı'nın *Konspirasyon ve Kadro Güvenliği* üstüne aldığı bu kararların disiplinle uygulanması, değişik çalışma alanlarına uygun yaratıcı yöntemlerle geliştirilmesi her komünistin en önemli görevlerinden biridir.

Kerim Kandemir
Fransa

Irak'da devrimci durum yükseliyor

Irak'daki gelişmeler, Türkiye devrimci hareketi için büyük önem taşıyor. Ülkede devrimci durum olgunlaşıyor. Devrimci, komünist güçler daha aktif ve yoğun bir savaşa atılıyor. Geçmişten çıkardıkları derslerle taktiklerini gözden geçiriyorlar.

İKP, Kasım ayında yapılan MK Plenumu'nda, geçmişte BAAS ile yapılan cephe konusunu değerlendirdi. Toplanacak olan Kongre'de, bu konunun tartışılması için bir platform hazırladı. Plenum partinin taktiğini "silahlı savaş yoluyla halk ayaklanmasını hazırlamak" olarak belirledi. Savaşın hedefini, "BAAS rejimini, ideolojisini, tüm kurumlarıyla birlikte yıkmak" diye saptadı.

Irak komünistlerinin, "son iki yılda rejimin faşist niteliğinin iyice açığa çıktığını vurgulaması" ve "BAAS'la cephe" politikasını bırakarak, aktif savaşa atılması, komünist partisinin gücünü ve saygınlığını arttırmıştır. Komünist partisinin silahlı birlikleri son iki yılda Irak Kürdistanı'nda KDP'den sonra ikinci silahlı güç durumuna geldi. Kürt devrimci hareketi de 1974 yenilgisinden sonra yitirdiği konumlarını yeniden kazandı. Irak Kürdistanı'nın geniş kesimleri, gerek komünist, gerekse Kürt ulusal kurtuluş hareketinin silahlı savaşıyla giderek kurtarılmış bölge durumuna geliyor. Örneğin bölgenin en önemli merkezlerinden biri olan Süleymaniye'de BAAS rejiminin kontrolü hemen hemen kalmadı.

Yönetici sınıfların bunalımının giderek derinleşmesi ve halkın giderek yükselen tepkisi ülkedeki devrimci durumu hızla olgunlaştırırken Irak komünist partisinin geçmişten dersler çıkararak savaş bayrağını yükseltmesi Irak'da devrimci savaşımın geleceği açısından önemli olanaklar açıyor. Komünist Partisi'nin devimci Kürt hareketi ile BAAS rejimini devrimle yıkma hedefini taşıyan birlikler araması ve kurması devrimci hareketin gücünü arttırıyor. Partinin kurduğu silahlı savaş birliklerinde Kürt ve Arap komünistlerinin *birlikte* yer alması bu birliğin güçlenmesine katkı yapıyor.

Uzun yıllar BAAS "sosyalistleri" ile işbirliği yaparak ülkeyi "kapitalist olmayan yolda" sosyalizme götüreceklerini sananlar, olayların zorlamasıyla bunun nasıl bir çıkmaz olduğunu bugün görebiliyorlarsa, bundan kazançlı çıkacak olan yine yalnızca devrimci hareket olacaktır. Irak'ta devrimin zafere ulaşması, Türkiye devrimci hareketi için de her yönüyle büyük bir kazanım olacaktır.

DİSK'le dayanışma gecesi yapıldı

DİSK'le dayanışma gecesi
Solidarity evening with DİSK
Örgütleyen:
İngiltere Türkiyeli Öğrenciler Federasyonu & PNL TÖD
Organised by:
Turkish Students Federation in UK (TSF) & PNL TS

İngiltere Türkiyeli Öğrenciler Federasyonu (İTÖF) geçtiğimiz günlerde Londra'da Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'yla (DİSK) Dayanışma Gecesi düzenledi. Irak, Kürt, İran, El Salvador, Suriye, Kıbrıs halklarının demokratik örgütlerinin, İngiliz Parlamentosu saylavlarının, İngiltere Barış Komitesi yöneticilerinin de katıldığı gece, faşist cuntaya karşı savaşımın en güzel örneklerinden biri oldu.

Örgüt temsilcileri faşist cuntanın ilerici, demokratik güçler üzerindeki baskı ve terörünü kınayan, Türkiye işçi sınıfı ve halkıyla dayanışmalarını dile getiren konuşmalar yaptılar, mesajlarını ilettiler. Irak Öğrenci Birliği'nin, *İşçinin Sesi*'nin koroları, El Salvador Dayanışma Gurubu'nun Latin Amerika müziği, Kıbrıs Derneği'nin ve Londra İşçi Birliği'nin folklor ekipleri geceye renk kattı.

Geceye İşçi Partisi saylavı ve aynı zamanda Türkiye Demokratik Hakları Savunma Komitesi (TDHSK) üyesi Ernie Roberts da katıldı. Bugüne dek faşist cuntanın terörünün İngiliz kamuoyuna duyurulmasında ve Avrupa Parlamentosu'nda yansıtılmasında ısrarlı ve yoğun bir savaşım yürüten Ernie Roberts gecede yaptığı konuşmasında, TDHSK üyesi, saylav Martin Flannery'nin Türkiye'deki son gelişmeler üstüne İngiliz Parlamentosu'na bir karar tasarısı sunduğunu belirtti. Parlamentoya sunulan tasarıyı okudu. Tasarıda, "Parlamento, Türkiye Barış Komitesi'nin 42 üyesinin, özellikle İstanbul'da yargılanmakta olan 52 DİSK yöneticisinin Savunma Konseyi Başkanı Orhan Apaydın'ın tutuklanmasını kınar; tutukluların serbest bırakılmasını, Türkiye'de demokratik ve sendikal hakların sağlanmasını ister" deniliyor.

Ernie Roberts'in konuşmasından sonra söz alan Avrupa Parlamentosu üyesi Richard Balfe ve İngiltere Barış Konseyi sekreteri Jean Pavett, faşist cuntaya karşı daha aktif bir savaşım yürüteceklerini belirttiler.

İngiltere kamuoyunda ve özellikle işçi sınıfında faşist cuntaya karşı tepki büyüyor. İşçi sınıfını temsil eden örgütler, sendikalar TDHSK içinde birleşiyor, her konuda yardımcı olmaya hazır olduklarını belirtiyorlar. Bu dayanışmanın son bir örneği, gecede okunan İngiliz İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TUC) Genel Sekreteri Artur Scargill'in TDHSK'ne gönderdiği mektup oldu. Arthur Scargill mektubunda TDHSK' nin çalışmalarına yardımcı olacağını, isminin TDHSK'nin üyeleri arasına yazılmasını istiyor.

İTÖF'ün düzenlediği gece, faşist cuntanın işçi sınıfı ve halkımıza karşı yürüttüğü terörün kınandığı, cuntaya karşı savaşım azmini bileyen güçlü bir platform oldu.

İTÖF Kongresi toplandı

İngiltere Türkiyeli Öğrenciler Federasyonu (İTÖF), 28 Şubat'ta 19.Olağan Kongresi'ni topladı.

Ondokuz yıllık yaşamı boyunca İngiltere'deki öğrenci gençliğin akademik ve demokratik hakları için savaşan İTÖF, Türkiye işçi sınıfının yanında saf tutan bir örgüt oldu. Türkiye'de savaşan devrimci gençliğin en güzel ve en olumlu savaşım geleneklerini İngiltere'deki Türkiyeli işçi ve öğrenci gençlik içinde yaşattı.

İTOF 19. Olağan Kongresi, faşist cuntayla gelen gericilik döneminde, akademik ve demokratik haklar için daha yığınsal ve aktif bir savaşımın büyük önemini vurguladı. Faşist cuntanın eğitimi daha da gericileştirmek için çıkardığı yasalara karşı savaş kararı aldı. Ajitasyon ve propaganda çalışmalarının hızlandırılmasını ve daha geniş çapta örgütlenmeye gidilmesini kararlaştırdı.

İngiltere'deki Türkiyeli ve Kıbrıslı öğrenci ve işçi gençliği çatısı altında birleştiren İTÖF demokratik savaşımını sürdürecektir.